

ΒΙΒΛΙΟΤΡΟΠΙΟ

ΔΕΛΤΙΟ 42 - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2015

Ο Φίλιπ Μάρλοου σε νέες περιπέτειες

Ο Γεοσούα γράφει ξανά το «Έγκλημα και Τιμωρία»

Ο Σαίξπηρ και η αποτύπωση της Ψυχικής Διαταραχής στο έργο του

Jo Nesbo: «Η μητέρα μου δεν έχει διαβάσει ούτε ένα βιβλίο μου»

Ο τελειοθηρικός δημιουργός των εκδόσεων Άγρα, Σταύρος Πετσόπουλος

Τόκιο: Το πρώτο ξενοδοχείο-βιβλιοθήκη του κόσμου

ΒΙΒΛΙΟ ΤΡΟΠΙΟ

Επιλογή θεμάτων:

Παντελής Μάκη

JÉSUS A-t-il existé? P.15 **HOUELLEBECQ** Sa conversion, par Bernard Maris P.13 **LA GAUCHE ET LE FRIC** Menteuse et faux cul P.8 **APPEL AUX DONS** On en a encore besoin! P.3

CHARLIE HEBDO

JOURNAL IRRESPONSABLE

7 JANVIER 2015 / N° 1177 / 3c

LES PRÉDICTIONS DU MAGE HOUELLEBECQ

EN 2015, JE PERDS MES DENTS...

EN 2022, JE FAIS RAMADAN!

LA VÉRITABLE HISTOIRE DU PETIT JÉSUS
HORS-SÉRIE, EN VENTE EN KIOSQUES

Περιεχόμενα

	Σελ.
Η πρώτη δημόσια δωρεάν ανταλλακτική βιβλιοθήκη είναι γεγονός!	2
Ο Δημοσθένης Παπαμάρκος γράφει το σενάριο της νέας ταινίας του Οικονομίδη	4
Ο μουσουλμάνος πρόεδρος του Μισέλ Ουελμπέκ	9
Ο Φίλιπ Μάρλοου σε νέες περιπέτειες	14
Ο Γεοσούα γράφει ξανά το «Εγκλημα και Τιμωρία»	16
Ο Σαίξπηρ και η αποτύπωση της Ψυχικής Διαταραχής στο έργο του	19
Jo Nesbo: «Η μητέρα μου δεν έχει διαβάσει ούτε ένα βιβλίο μου»	22
Ο τελειοθηρικός δημιουργός των εκδόσεων Άγρα, Σταύρος Πετσόπουλος	27
Τόκιο: Το πρώτο ξενοδοχείο-βιβλιοθήκη του κόσμου	37

Η πρώτη δημόσια δωρεάν ανταλλακτική βιβλιοθήκη είναι γεγονός!

Του Μάριου Ιωάννου

Μετά την Ελλάδα σειρά έχει και η Κύπρος στο να αποκτήσει την δική της δωρεάν ανταλλακτική βιβλιοθήκη.

Από την Παρασκευή 11 Σεπτεμβρίου οι Κύπριοι θα μπορούν πλέον να έχουν πρόσβαση στην ανταλλακτική βιβλιοθήκη που θα λειτουργήσει στην Λεμεσό.

Το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου διοργάνωσε την εκδήλωση εγκαινίων της 1ης Παγκύπριας δημόσιας δωρεάν ανταλλακτικής βιβλιοθήκης την Παρασκευή 11 Σεπτεμβρίου 2015 στις 10:00.

Τη Βιβλιοθήκη έχουν σχεδιάσει οι αρχιτέκτονες Ελευθέριος Αμπατζής και Ειρήνη-Αιμιλία Ιωαννίδου (οι όποιοι θα παραστούν στα εγκαίνια) και ανήκει σε μια σειρά ανταλλακτικών βιβλιοθηκών που έχουν στηθεί σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Στόχος τους είναι η δημιουργία ενός πανελλαδικού δικτύου ανταλλακτικών βιβλιοθηκών.

Η πρόταση αφορά στην τοποθέτηση μίας μοντέρνας κατασκευής στα πρότυπα μίας παραδοσιακής βιβλιοθήκης με υλικό που διαχειρίζονται οι χρήστες της, χωρίς την εγγραφή τους σε κάποιο μητρώο, δίχως συνδρομή ή χρηματικό αντίτιμο και με ελεύθερο ωράριο λειτουργίας.

Το απόθεμά της βασίζεται στην ανταπόκριση των επισκεπτών της. Η συλλογή της εναλλάσσεται καθημερινά αφού την διέπει η προϋπόθεση πως κάθε προσφορά έντυπου υλικού είναι δεκτή.

Είναι ανοιχτή στο κοινό όλο το 24ωρο, όλες τις ημέρες της εβδομάδας. Στόχος της ανταλλακτικής βιβλιοθήκης είναι η προαγωγή αισθήματος κοινωνικής προσφοράς και αλληλεπίδρασης. Επιχειρεί να διαμορφώσει τον δημόσιο χώρο αισθητικά και ταυτόχρονα υπόσχεται πολιτιστική και εκπαιδευτική επιμόρφωση.

Κατά την τελετή εγκαινίων το κοινό είχε την ευκαιρία να μιλήσει με τους αρχιτέκτονες και καλείται να γεμίσει τη βιβλιοθήκη με βιβλία από την προσωπική του συλλογή.

Πηγή: <http://gr.euronews.com/>

Ο Δημοσθένης Παπαμάρκος γράφει το σενάριο της νέας ταινίας του Οικονομίδα

Ο συγγραφέας του εξαιρετικού «Γκιακ» ετοιμάζει ένα κόμικ, γράφει το σενάριο της νέας ταινίας του Γιάννη Οικονομίδα και συνεχίζει να σκέφτεται πώς θα αντιδράσουν οι γονείς του διαβάζοντας κάθε νέο του κείμενο.

Το 2015, εκτός από μια χρονιά που θα μας θυμίζει για πάντα μνημόνια, το μεγαλοπρεπές και εντελώς μάταιο «όχι» και το φιάσκο του «πρώτη φορά Αριστερά», είχε και συγκλονιστικές λογοτεχνικές στιγμές, όπως το Γκιακ του Δημοσθένη Παπαμάρκου, ένα βιβλίο από αυτά που μόλις τα ολοκληρώσεις, νιώθεις την ανάγκη να τα μοιραστείς – και δεν είναι πολλά τελευταία. Η φήμη του Γκιακ αρχικά διαδόθηκε από στόμα σε στόμα, έγινε θέμα σε όλα σχεδόν τα έντυπα και τα sites που ασχολούνται με τον πολιτισμό και αυτήν τη στιγμή βρίσκεται στην έκτη χιλιάδα, μια επιτυχία δικαιολογημένη και δίκαιη. Δεν υπάρχει κανείς απ' όσους το διάβασαν που να μη μιλάει για ένα συναρπαστικό βιβλίο. Ο Δημοσθένης είναι ξεχωριστή περίπτωση, από μικρό παιδί. Γράφει διηγήματα από τα έντεκα, κυκλοφόρησε το πρώτο του βιβλίο (Η Αδελφότητα του Πυριτίου) στα 15 και το δεύτερο (Ο Τέταρτος Ιππότης) στα 17, πριν ακόμα τελειώσει το σχολείο. Σήμερα, στα 32 του, είναι υποψήφιος διδάκτορας Αρχαίας Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Στο καφέ όπου συναντηθήκαμε στα Εξάρχεια μας διακόπτουν συνεχώς ηλικιωμένοι που πουλούν χαρτομάντιλα και ζητούν «έστω και είκοσι λεπτά» για βοήθεια. Μου κάνει εντύπωση ότι δίνει σε όλους. Σκέφτομαι ότι παρόλο που δεν είναι και ο τυπικός Αρβανίτης, κάποια

χαρακτηριστικά δεν μπορείς να τα ξεφορτωθείς, όσες σπουδές κι αν κάνεις και όσα χρόνια κι αν ζήσεις μακριά από τον τόπο καταγωγής σου – ευτυχώς! Ένα από αυτά είναι η ανθρωπιά και η αλληλεγγύη που καλλιεργείται σε μια μικρή κοινωνία, που, όσο πιο σκληρή και συντηρητική φαίνεται, τόσο πιο πολύ σε εκπλήσσει με την ανοχή και την τρυφερότητα με την οποία αντιμετωπίζει το διαφορετικό, την ίδια στιγμή που μπορεί να γίνει βάνουση και αιμοβόρα. Και κάποια πράγματα ποτίζουν βαθιά το DNA σου.

Οι εννιά ιστορίες του Γκιακ μπορεί να μην είναι πραγματικές με την έννοια ότι δεν διηγείται μια συγκεκριμένη που έχει συμβεί στην περιοχή, αλλά θα μπορούσαν όλες να είναι αληθινές και, αν έχεις μεγαλώσει στη Μαλεσσίνα ή στα γύρω χωριά, όλο και κάτι θα σου θυμίσουν. Του λέω ότι η πρώτη συγκλονιστική ιστορία με τη δολοφονία του κοριτσιού και τις κομμένες κοτσίδες μου θύμιζε την αδελφή της γιαγιάς μου, που κάποιος την έκλεψε όταν ήταν 16 χρονών και δεν βρέθηκε ποτέ, ούτε ζωντανή ούτε νεκρή.

«Είναι αρκετοί αυτοί που μπορούν να ταυτιστούν και να τους θυμίσει μια ιστορία που έχουν ακούσει από συγγενείς τους» λέει. «Γι' αυτό είχα και κάποιο άγχος, μήπως υπάρξει παρανόηση και κάποιοι νομίσουν ότι αναφέρομαι σε αυτούς. Έτσι, ελάχιστα από τα ονόματα που χρησιμοποιώ είναι ντόπια. Με την πρώτη ιστορία ξέρεις τι έχω πάθει; Είμαι στο μνημόσυνο του παππού μου κι έρχεται ένας δεύτερος ξάδερφός του και μου λέει "διάβασα το πρώτο διήγημα, ποιος σου την είπε αυτή την ιστορία;". Του είπα ότι ξεκίνησε από το αρβανίτικο δημοτικό τραγούδι και μου απαντά: "Να ξέρεις ότι έχουν κοπεί πολλές κοτσίδες εδώ". Κάποιες ιστορίες δεν λέγονται με τίποτα. Οι αρβανίτικες κοινωνίες είναι πολύ ζόρικες και συντηρητικές κι έχουν ζήσει πολύ hardcore καταστάσεις.

Μεγαλώνοντας στη Μαλεσσίνα, έχεις κάποιες παραστάσεις από αυτά που περιγράφω στις ιστορίες, αλλά σίγουρα έχουν ατονήσει, σε σημείο που δεν υπάρχουν πλέον. Έχω έρθει σε

επαφή με αφηγήσεις παρόμοιου τύπου στις οποίες καταγράφεται ο κώδικας της τιμής ή το αίσθημα της ανταπόδοσης. Μιλάμε, όμως, για μια κοινωνία που έχει ανοχή σε πολλά πράγματα, που αντιμετωπίζονται με μια διαφορετική ηθική. Ξέρω γέρους που ήταν παντρεμένοι και είχαν επίσημη γκόμενα. Όλοι ήξεραν ποια ήταν, συνήθως παντρεμένη ή χήρα, το ήξεραν και τα παιδιά τους και, κατά κάποιον τρόπο, αυτό ήταν αποδεκτό. Το χωριό είναι μια πολύ μεγάλη οικογένεια και γίνεσαι αποδεκτός, ό,τι κι αν είσαι. Και οι gay που όλοι τους ξέρουν, μεγάλης ηλικίας –κάποιοι παντρεμένοι, με παιδιά–, δεν είχαν ποτέ κανένα πρόβλημα στην κοινωνική τους ζωή. Μπορεί να παίξει ένα πείραγμα δημόσια, αλλά ο άλλος το αποδέχεται με τον ίδιο τρόπο που κάποιος θα του έλεγε "εσύ, ο χοντρός". Είναι μια ιδιαιτερότητα αποδεκτή, αλλά δεν μπορείς να τη λες πολύ δημόσια. Κι ενώ ακούς ομοφοβικά σχόλια, μπορεί ο άνθρωπος που το λέει να έχει κολλητό έναν gay. Κι αν του πεις κάτι για τον φίλο του, σου λέει "δεν έχει σημασία, ο Χ είναι καλό παιδί". Το βλέπεις και σε άλλα πράγματα ότι το εντόπιο είναι καλό. Αν το δικό μας κορίτσι φορέσει τη μίνι φούστα, θα πουν "είναι μικρή, μωρέ, τότε θα το κάνει;", αλλά αν δουν μια ξένη με μίνι, θα κάνουν χίλια δυο σχόλια».

Τον ρωτάω με ποια αφορμή ξεκίνησε να γράφει – η περιοχή μας δεν φημίζεται για την ενασχόληση των κατοίκων με την κουλτούρα (τα χωριά μας είναι ακριβώς δίπλα). Η Μαλεσσίνη δεν είχε καν πανηγύρι μέχρι πρόσφατα. «Διάβαζα λόγω πατέρα –γιατί διάβαζε πολύ τότε– και κάποια στιγμή που είχα μια έκθεση με ελεύθερο θέμα στο σχολείο, του έδωσα να τη δει για να μου πει τη γνώμη του. Δεν ασχολιόταν ποτέ με τα σχολικά μου και το βράδυ που τη διάβασε άνοιξε και το τετράδιό μου και διάβασε και όλες τις υπόλοιπες. "Γράφεις καλά", μου είπε, "γιατί δεν γράφεις ένα διήγημα;". Ήμουν έντεκα χρονών. Θυμάμαι, έγραφα υπερβολικά αργά με το χέρι και μου είχε φανεί πολύ δύσκολο, αλλά ήθελα να πάρω γυαλιά ηλίου και ο μόνος τρόπος για να τα αποκτήσω ήταν να γράψω ένα διήγημα. Κάπως έτσι, για ένα ζευγάρι γυαλιά ηλίου, έγραψα το πρώτο, επ' αμοιβή. Έγραψα το δεύτερο και σιγά-σιγά μπήκα σε μια διαδικασία που μου άρεσε πάρα πολύ και όταν μου προέκυψε κάτι μεγάλο, δηλαδή το πρώτο μυθιστόρημα, του είπα ότι έπρεπε να κοιτάξουμε για έκδοση. Το πήρε ο πατέρας μου και χωρίς να γνωρίζει κανέναν κατέβηκε στην Αθήνα και το πήγε σε έναν εκδοτικό που έκανε εκδόσεις που εκτιμούσα και εκτιμώ, τον Αρμό, από τους ελάχιστους που θα τολμούσαν να εκδώσουν έναν 15χρονο».

Ένωσες ποτέ τι είχες καταφέρει;». «Δεν το ένωσα πολύ. Και με το δεύτερο δεν το ένωσα. Ζούσα στο χωριό και κατάλαβα ότι δεν ήταν και κάτι φοβερό, από την άποψη ότι δεν σε αντιμετωπίζουν ως κάτι ξεχωριστό αν βγάλεις ένα βιβλίο».

«Ούτε γκόμενες σου έφερε;». «Μπα, φαντάσου ότι όλες μου οι κοπέλες έμαθαν ότι γράφω αφού κάναμε σχέση. Γενικώς, δεν το έλεγα, και στο σχολείο κάποιοι ήξεραν, κάποιοι δεν ήξεραν. Ακόμα και οι καθηγητές μου δεν το ήξεραν όλοι. Η έκδοση του βιβλίου δεν με βοήθησε ούτε καν στην αυτοπεποίθησή μου στο γράψιμο. Είναι καλό αυτό το άγχος, γιατί σε διατηρεί σε μια δημιουργική αγωνία, και αυτή η αγωνία αν θα τα καταφέρω πρέπει να συντηρείται. Ειδάλλως, αν πεις "έγινα κάτι", την έβαψες». Συζητάμε για τον «κομπλεξισμό της γνώσης», τον τρόπο που οι Έλληνες αλλάζουν τον τρόπο που μιλούν στην περιοχή όπου μεγάλωσαν (ενώ οι ξένοι πολύ λιγότερο), την ενοχή για το παραδοσιακό και την άρνηση της ταυτότητάς μας για να

δηλώσουμε μοντέρνοι. Στο βιβλίο του έχει διατηρήσει τον τρόπο που μιλούν οι κάτοικοι της Μαλεσσίνας (βαριά, με κομμένα τα φωνήεντα στις καταλήξεις και τονισμένα σύμφωνα, με πολλές αρβανίτικες φράσεις) και αυτό είναι ένα από τα πιο δυνατά χαρακτηριστικά του, μια καταγραφή της έντονης τοπικής προφοράς που δεν συναντάς συχνά σε ελληνικό βιβλίο. «Έχει να κάνει με τον τρόπο που ορίζουμε την ταυτότητά μας» λέει. «Δηλαδή, όταν προχωράς, περνάς στο πανεπιστήμιο και αποκτάς μια παιδεία, εκεί δημιουργείται ένα λάθος πρότυπο για το τι συνιστά την ταυτότητα ενός πεπαιδευμένου ανθρώπου. Κι αυτό συνήθως ορίζεται κάπως δυτικότροπα, δηλαδή αφήνουμε στην άκρη το εντόπιο, το επαρχιακό με την κακή έννοια, το βλάχικο. Μπορεί να καταγόμαστε από εκεί αιματολογικά, αλλά αυτό το πράγμα εμάς δεν μπορεί να μας εκφράζει, επειδή εμείς έχουμε διαβάσει και Φλομπέρ. Κι ο Φλομπέρ με τη Μαλεσσίνα δεν κολλάει πουθενά. Και καταλήγεις σε μια τελείως σχιζοφρενική κατάσταση, να γίνεσαι Ελληναράς, να υπερτονίζεις την ελληνικότητα ή να είσαι μιμητής προτύπων που είναι ή παρισινά ή λονδρέζικα ή βερολινέζικα, χωρίς να έχεις κάνει τη βασική παραδοχή ότι είσαι αυτό που είσαι. Δεν αλλάζει αυτό το πράγμα, είμαστε Βαλκάνιοι και πιο πολύ συνομιλούμε με τη βυζαντινή και οθωμανική παράδοση παρά με την αρχαία ελληνική, που είναι κάτι τελείως ξένο, και πάνω σε αυτό πρέπει να χτίσουμε. Να πεις ότι είμαι μαλάκας, κανίβαλος, οτιδήποτε, αλλά έχω επίγνωση ότι αυτό το πράγμα δεν με πάει πουθενά, οπότε δουλεύω πάνω σε αυτό για να εξελιχθώ. Γι' αυτό βλέπεις ότι ουσιαστικά ο μοντερνισμός στην Ελλάδα δεν έχει στηριχθεί σε ντόπιες δυνάμεις. Στην Ελλάδα δεν είχαμε ποτέ αστική τάξη, το πρώτο και το τελευταίο "μπαμ" έγινε όταν ήρθαν οι πρόσφυγες απ' τη Μικρά Ασία, που ήταν φορείς ενός τελείως διαφορετικού πολιτισμού. Μετασχηματίστηκε η ελληνική κοινωνία και μετά μείναμε εκεί.

Η επαρχία, ακόμα και η πιο εγγύς (η Μαλεσσίνα, που είναι μία ώρα από την Αθήνα), για την Αθηναίο έχει δύο όψεις. Η μία είναι ο τόπος εκδρομής, τον έχει συνδυάσει με χωριό, Πάσχα, αρνιά και το καλοκαίρι θάλασσα, και η άλλη είναι τελείως ανοίκεια. Αν βρεθεί εκεί και δει πώς ζουν, του φαίνεται τελείως διαφορετικός κόσμος. Αυτή η αίσθηση της ετερότητας δεν προέρχεται από το γεγονός ότι ο μέσος Αθηναίος είναι φύσει αστός, ότι δεν είναι φορέας ενός πολύ διαφορετικού πολιτισμού που στην τελική μάλλον θα του έδινε ένα ερέθισμα να γνωρίσει τον άλλον καλύτερα, είναι θέσει αστός, έχει μια ρουτίνα πόλης που είναι ελληνική εν μέρει στο επαρχιώτικο κομμάτι. Το χειρότερο απ' όλα είναι οι επαρχιώτες που έγιναν Αθηναίοι».

Λέει ότι παρόλο που ζει πολλά χρόνια εδώ, άργησε πολύ να ανακαλύψει την Αθήνα. «Τα πρώτα χρόνια, ως φοιτητής, δεν έβγαινα τόσο. Λόγω οικονομικών ήμασταν μετρημένοι και πηγαίναμε κυρίως σε σπίτια φίλων για μακρές νύχτες κουβέντας και παιχνίδια. Μένω από τότε στο Γουδί, αλλά δεν έβγαινα ποτέ εκεί και την Αθήνα την ανακάλυψα όταν έφυγα για Αγγλία. Ερχόμουν για πέντε μέρες τότε που είχα τα λεφτά της υποτροφίας –δούλευα κι επάνω σε δύο πρότζεκτ– και ήταν η πρώτη φορά που αισθανόμουν άνετα να βγω και να πιω ένα δεύτερο κι ένα τρίτο ποτό και να κυκλοφορήσω. Δεν μου άρεσε η Αγγλία, ελπίζω να μη χρειαστεί να επιστρέψω για παραπάνω από δύο εβδομάδες. Αν είσαι στα 30 και μένεις σε ένα σπίτι με άλλους 5 και δεν έχεις δική σου τουαλέτα, αυτό δεν αντέχεται. Δεν έχεις την αίσθηση ότι ο χώρος είναι ιδιωτικός και το γεγονός ότι σε οκτώ μήνες πρέπει να αλλάξεις ξανά σπίτι εμένα με κούρασε. Σε έξι χρόνια είχα αλλάξει εννιά σπίτια. Τα πράγματά μου ήταν μόνιμα σε κούτες».

Το Γκιακ (που στα αρβανίτικα σημαίνει «αίμα», «δεσμός συγγένειας εξ αίματος», «φόνος που γίνεται για λόγους εκδίκησης») ετοιμάζεται να γίνει θεατρικό μετά το Πάσχα του 2016 σε σκηνοθεσία Θανάση Δόβρη, με επτά από τις ιστορίες να ανεβαίνουν στη σκηνή του θεάτρου Skrow. Και στο τέλος του Νοέμβρη κυκλοφορεί ο Ερωτόκριτος σε σκίτσο του Γιώργου Γούση και κείμενο του Δημοσθένη, σε συνεργασία με τον Γιάννη Ράγκο, μια φιλόδοξη έκδοση της έμμετρης μυθιστορίας του Βιτσέντζου Κορνάρου. Αυτό που είναι είδηση όμως είναι ότι έχει συνεργαστεί στο σενάριο της νέας ταινίας του Γιάννη Οικονομίδη που αυτήν τη στιγμή είναι στο στάδιο της προπαραγωγής. «Το στόρι, που είναι νεο-νουάρ –και ο Οικονομίδης ονομάζει νεο-γκανγκστερικό–, γράφτηκε σε συνεργασία με τον Χάρη τον Λαγούση, που κέρδισε πέρσι το Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου στο Φεστιβάλ Δράμας για τη μικρού μήκους ταινία του Maasai, και τον ίδιο τον Γιάννη. Η ταινία επικεντρώνεται πάλι σε χαρακτήρες που κινούνται μεταξύ περιθωρίου και κανονικής ζωής, αλλά αυτήν τη φορά στην επαρχία, και βγάζει την αθάνατη ελληνική μιζέρια. Είναι μαύρη κωμωδία κι έχει έντονο το ερωτικό στοιχείο, όπως όλα τα νεο-νουάρ, έχει δυνατό love story».

Τον ρωτάω αν αυτολογοκρίνεται ποτέ και αν σκέφτεται πώς θα αντιδράσει αυτός που θα διαβάσει το βιβλίο του. «Από τη Μεταποίηση και μετά (σ.σ. το τρίτο του βιβλίο, μια συλλογή με διηγήματα) σκέφτομαι λίγο τους γονείς μου» λέει. «Δεν είναι θέμα πουριτανισμού, είναι όπως όταν βλέπεις μια ταινία με τους γονείς και πέφτεις πάνω σε μια ερωτική σκηνή, που και δέκα να είσαι και τριάντα και πενήντα, πάντα αισθάνεσαι άβολα και δαγκώνεσαι. Και σηκώνεσαι και λες "ε, πάω να πάρω ένα ποτήρι νερό". Δηλαδή, όσο ανοιχτόμυαλοι και να 'ναι, εσύ θα αισθάνεσαι πάντα άβολα. Σε ένα διήγημα στη Μεταποίηση με ρώτησε ο πατέρας μου αν είναι αυτοβιογραφικό. Κατά κάποιον τρόπο, όλα είναι αυτοβιογραφικά, όσα έχεις ζήσει περνάνε μέσα στα γραπτά σου, αλλά όχι ως καταγραφή μιας δικής σου εμπειρίας. Έπειτα από αυτό κάνω ένα pretalk, ότι κοίταξε να δεις, αυτό που θα διαβάσεις δεν είναι αληθινό. Το κριτήριό μου, πάντως, όταν γράφω κάτι είναι να ικανοποιεί εμένα και να είναι όσο πιο κοντά σε αυτό που ήθελα να κάνω. Αν δεν ικανοποιεί εμένα, δεν θα προχωρήσει ποτέ».

Πηγή: www.lifo.gr

Ο μουσουλμάνος πρόεδρος του Μισέλ Ουελμπέκ

Στο νέο του μυθιστόρημα «Υποταγή», η κυκλοφορία του οποίου συνέπεσε με τη δολοφονική επίθεση στο περιοδικό Charlie Hebdo τον περασμένο Ιανουάριο, ο γάλλος συγγραφέας περιγράφει τον σταδιακό εξισλαμισμό της Γαλλίας

Στην αρχή «ένιωθα πολιτικοποιημένος όσο και το χαρτί υγείας» εκμυστηρεύεται ο μοναχικός πρωταγωνιστής στο νέο βιβλίο του κορυφαίου γάλλου συγγραφέα Μισέλ Ουελμπέκ υπό τον τίτλο Υποταγή (Soumission).

Ορισμένα πράγματα όμως είναι αναπόφευκτα. «Το γεγονός ότι η πολιτική ιστορία θα μπορούσε να παίξει ρόλο στην προσωπική μου ζωή εξακολουθούσε να με αποσυντονίζει, και να με απωθεί κάπως» παραδέχεται λίγο αργότερα ο 44χρονος Φρανσουά, καθηγητής Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, αυθεντία σε έναν «παρακμιακό» συγγραφέα του 19ου αιώνα, τον Ζορίς-Καρλ Ουισμάνς που υπήρξε και «ο μοναδικός εκπρόσωπος ενός χριστιανικού νατουραλισμού».

Ο ήρωας προσπαθεί να ξεπεράσει την απώλεια της τελευταίας ερωμένης του, της Μυριάμ, μιας 22χρονης φοιτήτριας εβραϊκής καταγωγής η οποία αναγκάζεται, εξαιτίας μιας «μεταμόρφωσης», μιας «αντικειμενικής ανατροπής» που συντελείται στην κοινωνία, να

καταφύγει με την οικογένειά της στο Ισραήλ. Προς το τέλος αυτής της φοβερής ιστορίας - όπου περιγράφεται η σταδιακή εγκαθίδρυση ενός ισλαμικού καθεστώτος στη Γαλλία, στο κοντινό μέλλον, με μια απίστευτη φυσικότητα, χωρίς καμία αντίσταση, μέσα σε μια ατμόσφαιρα «σιωπηρής και αποχαυνωμένης αποδοχής» - ο Φρανσουά μετανιώνει για την «παράπλευρη, επιφανειακή» προσοχή που έδινε στην πολιτική ζωή.

Το μυθιστόρημα (ας το τονίσουμε αυτό!) κυκλοφόρησε εφέτος και, λόγω της θεματολογίας του, προκάλεσε σάλο, έγινε αντικείμενο σφοδρών αντιπαραθέσεων. Δεν έχει, ωστόσο, τίποτα το σκανδαλώδες αυτό το βιβλίο, δεν είναι μια πρόκληση για την πρόκληση, δεν είναι απλώς άλλη μια έκφραση της «προβοκατόρικης» διάθεσης που αποδίδουν στο *enfant terrible* της σύγχρονης γαλλικής λογοτεχνίας, και όσοι τελικώς το διαβάσουν (κατά το δυνατόν χωρίς προκαταλήψεις) θα το καταλάβουν εύκολα.

Αντιθέτως η Υποταγή είναι ένα από τα σημαντικότερα και πιο παρεμβατικά μυθιστορήματα που έχουν γραφτεί στην Ευρώπη τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, είναι δε η οξυδερκής και σύνθετη έκφραση μιας ανήσυχης και απελπισμένης διάνοιας. Βασικά θέματα της Υποταγής είναι η αποδοχή της θρησκείας ως θεμελιώδους δεσμού των ανθρώπινων κοινωνιών και η μη αναστρέψιμη πολιτισμική κατάπτωση της Ευρώπης.

Το εύρος της κριτικής και διαπεραστικής αντίληψης του Μισέλ Ουελμπέκ είναι μεγάλο, μπορεί να μην είναι ένας αμίμητος στυλίστας της γραφής για πολλούς, ο τρόπος όμως με τον οποίο εντοπίζει και βυθομετρά τις ρωγμές της εποχής, «στις ακόμα δημοκρατικές και σοσιαλδημοκρατικές μας κοινωνίες», είναι πάντοτε καίριος (ενίοτε συναρπαστικός) και αποδεικνύεται συστηματικός.

Το θέμα εν γένει με τον Μισέλ Ουελμπέκ (βραβευμένος με Γκονκούρ το 2010 για το προηγούμενο μυθιστόρημά του *Ο χάρτης και η επικράτεια*) είναι ότι πάρα πολλοί μιλούν για τα βιβλία του χωρίς απαιτητικώς να τα έχουν διαβάσει. Η βασική κατηγορία προς την Υποταγή (πέρα από το ότι σιγοντάρει την Ακροδεξιά) ήταν πως προωθεί την ισλαμοφοβία (αναμενόμενο, δεδομένης μιας παλαιότερης δήλωσης του συγγραφέα ότι «το Ισλάμ είναι η πιο βλακώδης θρησκεία»).

Ο ίδιος, έχοντας πλέον αναθεωρήσει την άποψή του λ.χ. για το Κοράνι, σε μια πρόσφατη συνέντευξή του στον βρετανικό «Guardian», δήλωσε ότι «ναι, πιθανώς να είμαι ισλαμοφοβικός», εξηγώντας όμως ταυτοχρόνως ότι «η φοβία αυτή παραπέμπει περισσότερο στον φόβο παρά στο μίσος», διευκρινίζοντας ότι αυτό που φοβάται είναι οι μικρές πλην ακραίες μειοψηφίες που κινούν την Ιστορία (από αυτές πηγάζει ο φανατισμός στο μυθιστόρημα, από τους «Ευρωπαίους ταυτοτικούς» και τους «παραστρατημένους σαλαφιστές», τους μουσουλμάνους τζιχαντιστές) και υποστηρίζοντας εν τέλει ότι «η ισλαμοφοβία δεν είναι σίγουρα ένα είδος ρατσισμού».

Το ερώτημα που προκύπτει, επομένως, είναι το εξής: Μπορεί κάποιος, ακόμη κι αν (θεωρείται ή εν πάση περιπτώσει) είναι ισλαμοφοβικός, να γράψει ένα μυθιστόρημα που δεν είναι ισλαμοφοβικό; Η απάντηση είναι ότι, τουλάχιστον, ο Μισέλ Ουελμπέκ μπορεί. Και ο λόγος

είναι σχετικά απλός: το μυθιστόρημα διαβάζεται άνετα και από την ανάποδη, μπορεί δηλαδή να ερμηνευθεί πανεύκολα και ως ένα βιβλίο που (αρχίζει να) αποδομεί την ισλαμοφοβία.

Εδώ έγκειται η επιτυχία του όλου εγχειρήματος ανεξαρτήτως του τι πραγματικά πιστεύει ο Μισέλ Ουελμπέκ - αν και το πλέον πιθανό είναι πως, εν προκειμένω, για τον συγγραφέα ισχύει ό,τι ισχύει και για τον ήρώα του που ισχυρίζεται «δεν είμαι υπέρ κανενός πράγματος» και είναι ομολογουμένως πειστικός.

«Η ζωή μου εξακολουθούσε, με προβλέψιμη ομοιομορφία και κοινοτοπία, να μοιάζει μ' εκείνη του Ουισμάνς ενάμιση αιώνα νωρίτερα» διαπιστώνει ο Φρανσουά, ο οποίος αυτοπροσδιορίζεται ως άθεος ώσπου να συνειδητοποιήσει (μετά την καθοριστική παρέμβαση του Ρομπέρ Ρεντιζέ, του νέου διοικητή του ισλαμικού πλέον Πανεπιστημίου της Σορβόνης που έχει περάσει στα χέρια των Σαουδαράβων) ότι μάλλον δεν είναι.

**ΜΙΣΕΛ
ΟΥΕΛΜΠΕΚ**
Υποταγή

Μετάφραση Λίνα
Σιπητάνου, Εκδόσεις
της Εστίας, 2015,
σελ. 312,
τιμή 17 ευρώ

**ΜΙΣΕΛ
ΟΥΕΛΜΠΕΚ**
**Μορφολογία
της τελευταίας
όχθης**

Μετάφραση Σπύρος
Γιανναράς, Εκδόσεις
της Εστίας, 2015,
σελ. 100,
τιμή 14 ευρώ

**ΜΙΣΕΛ
ΟΥΕΛΜΠΕΚ**
**Ο Ουελμπέκ ως
οικονομολόγος**

Μετάφραση Γιώργος
Καράμπελας,
Εκδόσεις της Εστίας,
2015, σελ. 141,
τιμή 15 ευρώ

«Η ευκαιρία για μια δεύτερη ζωή»

Και κάπως έτσι, σε μια απότομη στροφή των καιρών που συμπίπτει με το τέλμα του ατομικού βίου, αρχίζει να καλοβλέπει το ενδεχόμενο της «υποταγής» του στο Ισλάμ, για λόγους όχι μόνο

οικονομικούς αλλά και αξιακούς ευρύτερα («η ευκαιρία για μια δεύτερη ζωή»).

Ο Ουισμάνς είχε προλάβει να μεταστραφεί στον καθολικισμό εξαιτίας μιας απέλπιδας επιθυμίας «να ενσωματωθεί σ' ένα τελετουργικό». Το μόνο τελετουργικό όμως που φαίνεται να ενδιαφέρει τον Φρανσουά - του οποίου η νιότη έχει τερματιστεί και το ενδιαφέρον για τη «διανοητική ζωή» έχει μειωθεί - είναι το σεξουαλικό. Οι περιγραφές των σχετικών περιπτώσεων από τον Μισέλ Ουελμπέκ είναι ανυπόφορα κακές, σχεδόν αστείες, αλλά ευτυχώς εναλλάσσονται με τις ενδιαφέρουσες αναλύσεις των έργων του Ουισμάνς.

Το πρόβλημα είναι οι ερωτικές σχέσεις γενικότερα που εκτυλίσσονται «μ' ένα λίγο-πολύ απaráλλαχτο σχήμα» και «τελειώνουν πάντα με πρωτοβουλία των κοριτσιών». Το μεγαλύτερο πρόβλημα όμως αρχίζει να διαφαίνεται (με όρους μυθιστορηματικούς) από το 2017, όταν επανεκλέγεται πρόεδρος ο σοσιαλιστής Φρανσουά Ολάντ «σε μια χώρα προδήλως ολοένα και περισσότερο δεξιά».

Λίγες εβδομάδες μετά «ένα αλλόκοτο, καταπιεστικό κλίμα» έχει εξαπλωθεί στη χώρα. Τότε είναι που αναδύεται ο χαρισματικός Μοχάμεντ Μπεν Αμπές (μπορεί να «θύμιζε περισσότερο γέρο Τυνήσιο μπακάλη της γειτονιάς» αλλά έχει ένα μεγάλο «ιστορικό όραμα» για την Ευρώπη το οποίο καλύπτει όλες τις χώρες της Μεσογείου) εξαγγέλλοντας τη δημιουργία της Μουσουλμανικής Αδελφότητας, ενός κόμματος που τηρεί «μετριοπαθή στάση», στηρίζεται σ' ένα «πυκνό δίκτυο κινημάτων νεολαίας, πολιτιστικών κέντρων και φιλανθρωπικών ενώσεων» και αυξάνει βαθμιαία αλλά αποτελεσματικά την επιρροή του στο εκλογικό σώμα.

Ο εμφύλιος της δυτικής Ευρώπης

Παράλληλα όμως αρχίζει να γίνεται όλο και πιο ρεαλιστική, όλο και πιο απτή η προοπτική ενός εκτεταμένου «εμφυλίου πολέμου μεταξύ μουσουλμάνων μεταναστών και αυτοχθόνων πληθυσμών της δυτικής Ευρώπης» με επίκεντρο τη Γαλλία, διότι η χώρα κινείται πλέον στους ρυθμούς μιας ασύμμετρης βίας την οποία τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προσπαθούν να αποσιωπήσουν και να συγκαλύψουν («ομάδες πολύ ευέλικτων μασκοφόρων, οπλισμένων με πιστόλια και οπλοπολυβόλα»).

Στον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών του 2022 το Εθνικό Μέτωπο έρχεται πρώτο, ο μουσουλμάνος υποψήφιος δεύτερος και ο σοσιαλιστής (ο Μανουέλ Βαλς, ο σημερινός γάλλος πρωθυπουργός) τρίτος. Τότε αρχίζουν οι «μυστικές διαπραγματεύσεις» εν όψει του δεύτερου γύρου για ένα «ευρύ ρεπουμπλικανικό μέτωπο» που θα αποτρέψει την εγκατάσταση της Μαρίν Λεπέν στα Ηλύσια Πεδία.

Οι συζητήσεις ευοδώνονται (ο Μοχάμεντ Μπεν Αμπές εκλέγεται πρόεδρος και εφαρμόζει μια «διανεμητική» οικονομική πολιτική, συμβατή με τα διδάγματα του Ισλάμ και απολύτως αποτελεσματική) επειδή ακριβώς τη Μουσουλμανική Αδελφότητα δεν την ενδιαφέρει η

οικονομία αλλά η παιδεία, διότι «αυτός που ελέγχει τα παιδιά ελέγχει το μέλλον, τελεία και παύλα» όπως λέει και ο εν αργία μυστικός πράκτορας Αλέν Τανέρ, ο οποίος δεν παραλείπει να κατηγορήσει το παλαιό πολιτικό σύστημα ότι έχει μονάχα έναν στόχο, «την εξαφάνιση της Γαλλίας, την ενσωμάτωσή της σ' ένα ευρωπαϊκό ομοσπονδιακό σύνολο» (κάτι που απηχεί τις απόψεις και του ίδιου του Μισέλ Ουελμπέκ που είναι εναντίον της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως αυτή υφίσταται σήμερα, την αποκάλεσε μάλιστα έναν «αντιδημοκρατικό εφιάλτη» ακόμη πιο πρόσφατα στους «New York Times»).

Η ποίηση και η «τέφρα της αγοράς»

«Η θεματική της αυτοκτονίας της Δύσης στο πέρας του καπιταλισμού στοιχειώνει το έργο του Ουελμπέκ» έγραψε ο Μπερνάρ Μαρίς, στενός φίλος του συγγραφέα, στο δοκίμιό του Ο Ουελμπέκ ως οικονομολόγος, και μας βοηθά να κατανοήσουμε, εν προκειμένω, τις οντολογικού χαρακτήρα διαφορές που έχει ένας καλλιτέχνης από έναν καιροσκόπο ευρωσκεπτικιστή του συρμού.

«Ο Ουελμπέκ χρησιμοποιεί την τέφρα της αγοράς για να μας παρασύρει σε λαμπρά μυθιστορήματα» αναφέρει, μεταξύ άλλων εμπνευσμένων παρατηρήσεων, ο Μπερνάρ Μαρίς, προσθέτοντας ότι «κανένας μυθιστοριογράφος πριν απ' αυτόν δεν αντιλήφθηκε τόσο καλά την πεμπτουσία του καπιταλισμού, που εδράζεται στην αβεβαιότητα και το άγχος».

Το βιβλίο ο ίδιος το έγραψε αρκετό καιρό πριν δολοφονηθεί, στις 7 Ιανουαρίου του 2015, από τους φανατικούς ισλαμιστές που προκάλεσαν εκείνο το ανείπωτο μακελειό στα γραφεία σύνταξης του περιοδικού «Charlie Hebdo» (την ίδια ημέρα το εξώφυλλό του σατίριζε τον Ουελμπέκ, την ίδια ημέρα κυκλοφορούσε και η Υποταγή από τις εκδόσεις Flammarion).

«Ανέκαθεν προτιμούσα την ποίηση, ανέκαθεν απεχθανόμουν ν' αφηγούμαι ιστορίες» αναφέρει ο Ουελμπέκ στον Δημόσιο κίνδυνο (στην ηλεκτρονική αλληλογραφία του με τον Μπερνάρ-Ανρί Λεβί).

Οι εκδόσεις της Εστίας αποφάσισαν να μας παρουσιάσουν και τον ποιητή Μισέλ Ουελμπέκ με την έκδοση της τελευταίας του συλλογής (πρώτης όμως στην ελληνική γλώσσα) υπό τον τίτλο Μορφολογία της τελευταίας όχθης.

Ο ποιητής περιπλανιέται στα «περίχωρα του κενού», αναμετράται με την απουσία του έρωτα ή του νοήματος (αυτά συχνότατα ταυτίζονται) και μιλά με τρόπο σπαρακτικό για τις «δυσλειτουργίες της επιθυμίας» και αυτή τη «φρικώδη εμμονή του υπάρχουν» σ' έναν κόσμο που αποξηραίνει το συναίσθημα και καταπνίγει την ελπίδα.

Πηγή: <http://www.tovima.gr/>

Ο Φίλιπ Μάρλοου σε νέες περιπέτειες

Του Φιλίππου Φίλιππου

Ο Ρέιμοντ Τσάντλερ (1888-1959), φιλελεύθερος διανοούμενος, μαζί με τον κομμουνιστή Ντάσιελ Χάμετ, τον δημιουργό του θρυλικού Σαμ Σπέντ, είναι οι δύο βασικοί αναμορφωτές της αμερικανικής και ταυτόχρονα της παγκόσμιας αστυνομικής λογοτεχνίας. Αμφότεροι έγραψαν σκληρές ιστορίες, που ονομάστηκαν *hard-boiled*, και, όπως υπογράμμισε ο πρώτος από αυτούς

στο περίφημο δοκίμιό του Η απλή τέχνη του φόνου, παρέδωσαν το έγκλημα σ' εκείνους που είχαν λόγο να το διαπράξουν και όχι για να μας φορτώσουν μ' ένα πτώμα.

Ο Τσάντλερ, ο οποίος το 1933 άρχισε να γράφει αστυνομικά διηγήματα στο pulp (λαϊκό και φτηνιάρικο) περιοδικό Black Mask για λόγους επιβίωσης, πέρασε από πολλά κύματα μέχρι να καταλήξει στις περιπέτειες του ιδιωτικού ντετέκτιβ Φίλιπ Μάρλοου. Στις πρώτες ιστορίες ο ήρωάς του λεγόταν Μάλורי ή Κάρμαντι ή Νταλμάς.

Τα μυθιστορήματα στα οποία πρωταγωνίστησε ο Μάρλοου ήταν κατά σειρά έκδοσης Ο μεγάλος ύπνος (1939), Αντίο, γλυκιά μου (1940), Το ψηλό παράθυρο (1943), Η κυρία της λίμνης (1944), Η μικρή αδελφή (1949), Ο μεγάλος αποχαιρετισμός (1953), Playback (1958).

Τώρα, πενήντα και πλέον χρόνια από τον θάνατο του Τσάντλερ, ένας Ιρλανδός συγγραφέας ανασταίνει τον Μάρλοου και τον παραδίνει αγέραστο και άφθαρτο στο αναγνωστικό κοινό. Έτσι, ο Φίλιπ Μάρλοου ξαναχτυπά!

Ο Μπέντζαμιν Μπλακ, ήτοι ο Τζον Μπάβιλ (1945), πολυβραβευμένος συγγραφέας -το 2005 τιμήθηκε με το βραβείο Μπούκερ για το μυθιστόρημά του Η θάλασσα-, πήρε τη σκυτάλη και δοκιμάζει τις ικανότητές του σε ένα καινούργιο είδος γραφής. Με την άδεια του Ιδρύματος των Κληρονόμων του Ρέιμοντ Τσάντλερ, ο Μπλακ έγραψε μια καινούργια ιστορία του θρυλικού ήρωα. Κι άλλοι έχουν δοκιμάσει να γράψουν ιστορίες με τον Μάρλοου με λιγότερη επιτυχία. Π.χ. το 1991 κυκλοφόρησε το δίτομο έργο Νέες ιστορίες του Φίλιπ Μάρλοου γραμμένες από 23 συγγραφείς (μετάφραση Ανδρέας Αποστολίδης, εκδόσεις Διάυλος).

Εδώ, στο Η ξανθιά με τα μαύρα μάτια (ο Τσάντλερ σκόπευε να γράψει ένα μυθιστόρημα με αυτόν τον τίτλο), ο Μάρλοου δρα στο Λος Άντζελες, σε αγαπημένα μέρη του Τσάντλερ. Βρισκόμαστε στις αρχές του 1950, όταν ο μοναχικός ντετέκτιβ, που πίνει ουίσκι μπέρμπον, παίζει σκάκι και οδηγεί μια Ολντσμομπίλ, δέχεται την επίσκεψη μιας ωραίας παντρεμένης, της Κλερ Κάβεντις, η οποία του αναθέτει να βρει τον πρώην εραστή της, κάποιον Νίκο Πίτερσον.

Η περιγραφή της μοιραίας γυναίκας, της femme fatale, είναι αντάξια του Τσάντλερ: «Ψηλά πόδια, στενό κρεμ σακάκι με βάτες, σκούρα μπλε εφαρμοστή φούστα. Φορούσε κι αυτή καπέλο...». Η Κλερ του λέει πως της τον σύστησε η Λίντα Λόρινγκ, η αγαπημένη του που ζει στο Παρίσι, ηρωίδα στο Ο μεγάλος αποχαιρετισμός (θέμα του η μεγάλη φιλία του Μάρλοου μ' ένα τυχοδιώκτη, τον Τέρι Λένοξ), στο Playback, και στο Πουντλ Σπρινγκς, το τελευταίο -μη ολοκληρωμένο- μυθιστόρημα του Τσάντλερ, όπου παντρεύονται.

Σύντομα ο Μάρλοου ανακαλύπτει πως ο Πίτερσον σκοτώθηκε σε τροχαίο. Κανένας δεν στενοχωριέται γι' αυτόν, ήταν ένα ρεμάλι. Όμως η Κλερ τον πληροφορεί πως ο εξαφανισμένος ζει. Και τότε αρχίζει για τον Μάρλοου ένας αγώνας δρόμου για να ανακαλύψει τι κρύβεται πίσω από την υπόθεση. Έτσι γνωρίζει δυο τρομερές οικογένειες με σκοτεινά μυστικά: την οικογένεια της Κλερ και εκείνη του Πίτερσον, και αντιμετωπίζει τα δολοφονικά ένστικτα δύο Μεξικανών, οι οποίοι τον οδηγούν στα ίχνη του χαμένου του φίλου, του Τέρι Λένοξ.

Κι ενώ υποκύπτει στη γοητεία της Κλερ, την οποία ερωτεύεται με τη σκέψη στη Λίντα, ο Μάρλοου διαπιστώνει πως είναι θύμα μιας σατανικής πλεκτάνης από την οποία δυσκολεύεται να ξεμπλέξει. Ιδού και μια φράση από το τέλος του μυθιστορήματος, κι αυτή αντάξια του Τσάντλερ: «Αυτή ήταν η τελευταία φορά που είδα την Κλερ Κάβεντις. Είχε μπει στη ζωή μου, κάνοντάς με να την αγαπήσω, και πλέον είχε χαθεί».

Σίγουρα ο Μάρλοου ευτύχησε στα χέρια του Μπλακ / Μπάβιλ, ο οποίος αναδεικνύεται μετρο του σκληρού νουάρ αναγνώσματος, της σκιαγράφησης σκοτεινών χαρακτήρων και κυρίως της ποιητικής αφήγησης. Θυμίζουμε πως ο Τσάντλερ ήταν και ποιητής. Είχε μεταφέρει στο έργο του την ευρωπαϊκή παιδεία που απέκτησε στην Αγγλία και την ευαισθησία ενός προοδευτικού διανοούμενου.

Εκτός από τη δράση, τον ενδιέφερε κι η γλώσσα στο κείμενό του. Μολονότι Η ξανθιά με τα μαύρα μάτια απευθύνεται κυρίως σε Βρετανούς αναγνώστες -γίνονται αναφορές στον Άγγλο ποιητή Μάρλοου, στον Ιρλανδό Όσκαρ Ουάιλντ, στον ιρλανδικό εμφύλιο και στον ήρωα Μάικλ Κόλινς, στη νεαρή βασίλισσα Ελισάβετ-, μπορεί να διαβαστεί από όλους. Σημειώνουμε πως ο Τσάντλερ γεννήθηκε στο Σικάγο, ο πατέρας του ήταν Αμερικανός και η μητέρα του Ιρλανδή, ενώ έζησε στο Λονδίνο.

Συμπερασματικά, το αναγνωστικό κοινό θα απολαύσει μια αστυνομική ιστορία από εκείνες που μας είχε συνηθίσει ο Τσάντλερ. Ο συγγραφέας, επηρεασμένος από την Άγκαθα Κρίστι αλλά και τον Ζορζ Σιμενόν, κατορθώνει να μας κεντρίσει το ενδιαφέρον και να το συντηρήσει αμείωτο έως το απρόσμενο τέλος. Το μυθιστόρημά του είναι εφάμιλλο των έργων του πρώτου διδάξαντος και δεν υστερεί σε τίποτα: ούτε σε πλοκή ούτε σε χαρακτήρες.

Πηγή: <http://www.avgi.gr>

Ο Γεοσούα γράφει ξανά το «Εγκλημα και Τιμωρία»

Της Ελένης Γκίκα

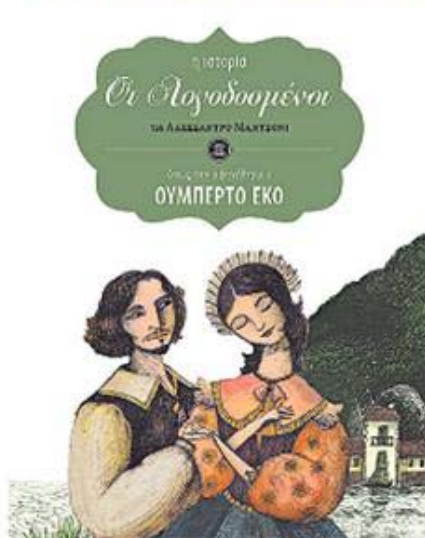
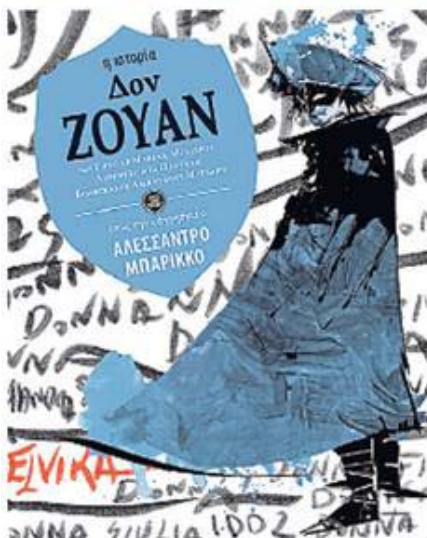
Υπάρχει περίπτωση ο Αβραάμ Β. Γεοσούα να συνάντησε τον Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, ο Αντρέα Καμυλλέρι τον Νικολάι Γκόγκολ, ο Ουμπέρτο Εκο τον Αλεσσάντρο Μαντζόνι, ο Αλεσσάντρο Μπαρίκκο τον Δον Ζουάν και τους Μότσαρτ, Πόντε και Μολιέρο, ο Στέφανο Μπένι τον Εντμόν Ροστέν και τον Συναρό ντε Μπερζεράκ;

Διάσημοι συγγραφείς... μεταμορφώνουν τα αριστουργήματα άλλων σπουδαίων συγγραφέων, σε μία σειρά βιβλίων για παιδιά που μπορεί να διαβαστεί και από τους μεγάλους

Διάσημοι συγγραφείς... μεταμορφώνουν τα αριστουργήματα άλλων σπουδαίων συγγραφέων, σε μία σειρά βιβλίων για παιδιά που μπορεί να διαβαστεί και από τους μεγάλους

Η λογική λέει ποτέ και ο ρεαλισμός σου το απαγορεύει, αλλά η μεγάλη λογοτεχνία κατορθώνει να καταλύει τόπο και χρόνο, τον χρόνο περισσότερο, κι έρχεται μια σειρά βιβλίων - μεταφρασμένη και στη γλώσσα μας- όλα αυτά τα της λογικής να τα υπερβεί.

«Στάσου στη γωνιά του δρόμου, γονάτισε και πες σε όλο τον κόσμο: Αμάρτησα». Γράφει στη δική του εκδοχή προσεγγίζοντας ή μάλλον ξαναδιαβάζοντας του Ντοστογιέφσκι το «Έγκλημα και Τιμωρία» ο συγγραφέας Αβραάμ Β. Γεοσούα, που γεννήθηκε στην Ιερουσαλήμ το 1936. Ο Ντοστογιέφσκι γεννήθηκε το 1821 στη Ρωσία.

«Όταν μίλησα στους επιμελητές γι' αυτήν την ιδιαίτερη σειρά λέγοντάς τους ότι έχω επιλέξει να διηγηθώ στα παιδιά το βιβλίο "Έγκλημα και Τιμωρία" του Ντοστογιέφσκι, έμειναν άναυδοι και ίσως λίγο φοβισμένοι», γράφει στο επίμετρο του βιβλίου ο Αβραάμ Β. Γεοσούα, αναγνωρίζοντας ότι το «Έγκλημα και Τιμωρία'», που θεωρείται ένα από τα δέκα καλύτερα μυθιστορήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας, «είναι ένα βιβλίο πολύπλοκο, του οποίου ο

βασικός πρωταγωνιστής, ένας φοιτητής όμορφος και ευφυής, μα ψυχικά βασανισμένος, στην αρχή του μυθιστορήματος διαπράττει ένα έγκλημα αξιώνοντας, ως δικαίωμά του, να είναι υπεράνω του νόμου».

Το εγχείρημα πέτυχε και όπως μας λέει: «Όταν διάβασα το δικό μου "Έγκλημα και Τιμωρία" στις δύο μεγαλύτερες εγγονές μου, Ταμάρ, δέκα ετών, και Γκάια οκτώ, εκείνες με άκουσαν ηλεκτρισμένες. Η γυναίκα μου κι εγώ καταλάβαμε εκείνη τη στιγμή ότι η ιστορία δεν θα είχε τόση απήχηση στα παιδιά χωρίς τη βαθύτατη συναισθηματική ταύτιση που τους προκλήθηκε προς τον νέο φοιτητή Ρασκόλνικοφ, ο οποίος, αναγνωρίζοντας το κρίμα του, θέλει να καταβάλει το τίμημα και να εξιλεωθεί».

Και, φυσικά, το εγχείρημα συνεχίστηκε. Έτσι έχουμε να συναντιούνται στην ίδια υπέροχη σειρά που κυκλοφορεί και στα ελληνικά από τις εκδόσεις «Πατάκη» με τον τίτλο «Μεγάλοι Συγγραφείς. Μικροί Αναγνώστες. Αθάνατες Ιστορίες»: ο Αντρέα Καμιλλέρι με τον Νικολάι Γκόγκολ μέσα από τη «Μύτη» του, ο Ουμπέρτο Εκο να αφηγείται τους «Λογοδοσμένους» του Αλεσσάντρο Ματσόνι, ο Αλεσσάντρο Μπαρίκκο να ξαναγράφει την «Ιστορία του Δον Ζουάν» των Τιρσό δε Μολίνα, Μολιέρου, Λορέντσο Ντα Πόντε και Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ, ο Στέφανο Μπέννι να επαναπροσεγγίζει την «Ιστορία του Συρανό ντε Μπερζεράκ» του Εντμόν Ροστέν.

Ο Συρανό και ο Δον Ζουάν

«Δεν θέλω δόξα, ούτε πλούτη, ούτε άλλη χάρη, θέλω έναν τρόπο να φτάσω στο φεγγάρι», θα υπενθυμίσει ο Στέφανο Μπέννι με τον «δικό του» Μπερζεράκ. Κι ο Αλεσσάντρο Μπαρίκκο θα μας ξαναθυμίσει «την τρελή ζωή και τον γενναίο θάνατο ενός άντρα που αγαπούσε υπερβολικά τις γυναίκες για να μπορέσει να αρκεστεί μονάχα σε μία» («Δον Ζουάν»). «Αυτός ο γάμος δεν είναι να γενεί», τονίζει το μοιραίο του γάμου στους «Λογοδοσμένους» του ο Εκο. Και ο Αντρέα Καμιλλέρι ως άλλος Γκόγκολ θα πει: «Αξιότιμε κύριε, το πράγμα είναι ξεκάθαρο. Εσείς... Εσείς είστε η μύτη μου!» («Η Μύτη»).

Όσο για την αμαρτία («Έγκλημα και Τιμωρία»), είπαμε, δεν υπάρχει τίποτε καλύτερο από την παραδοχή.

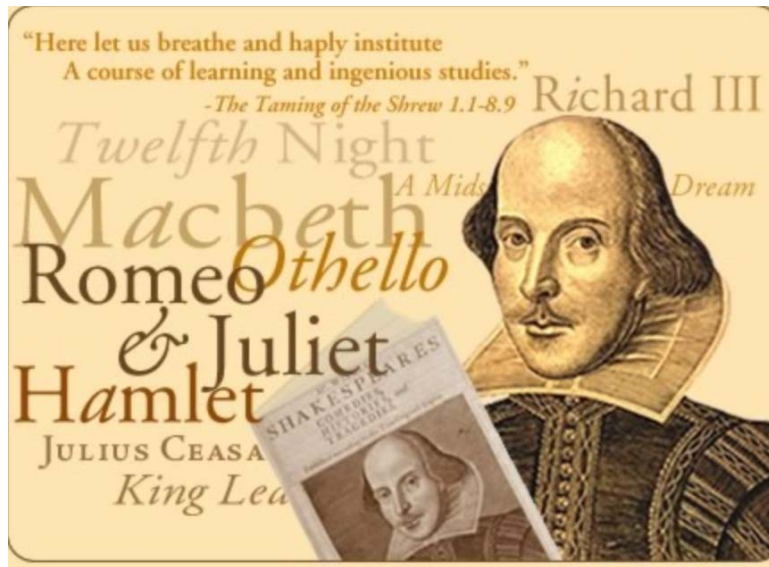
Στο άμεσο μέλλον από τις εκδόσεις «Πατάκη» και στην ίδια σειρά, έχουμε να περιμένουμε και τα βιβλία: Η ιστορία «Γκιλγκαμές», σουμεριακό έπος, όπως την αφηγήθηκε η Γιγέν Λι. Η ιστορία «Αντιγόνη» του Σοφοκλή, όπως την αφηγήθηκε η Αλι Σμιθ. Η ιστορία «Γκιούλλιμπερ» του Τζόνναθαν Σουίφτ, όπως την αφηγήθηκε ο Τζόνναθαν Κόου. Η ιστορία «Πλοίαρχος Νέμο» του Ιουλίου Βερν, όπως την αφηγήθηκε ο Ντέιβ Εγκερς. Η ιστορία «Βασιλιάς Ληρ» του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, όπως την αφηγήθηκε η Μελάνια Ματζούκο.

Και την κλασική λογοτεχνία να καταλύει, εντέλει, και τόπο και χρόνο.

Πηγή: <http://www.ethnos.gr/>

Ο Σαίξπηρ και η αποτύπωση της Ψυχικής Διαταραχής στο έργο του

Γράφει η Βιολέττα – Ειρήνη Κουτσομπού // *

Ο διάσημος Άγγλος Γουίλιαμ Σαίξπηρ (William Shakespeare) ήταν ένας διακεκριμένος δραματουργός της Αναγέννησης. Ο Σαίξπηρ ήταν μοναδικός στις ιδέες του όσον αφορά τον ανθρώπινο νου και ψυχισμό (Heaton, 2011). Ο Σαίξπηρ γνώριζε την «βαθιά ψυχολογία» της ανθρωπότητας (Tung, 2007). Ως εκ τούτου, μπορεί να θεωρηθεί ως ένας από τους μεγάλους ψυχολόγους της Αναγέννησης. Ο Σαίξπηρ ήταν ένας από τους μεγαλύτερους δημιουργούς στην γκάμα των ανθρώπινων χαρακτήρων του 16ου αιώνα που παρουσιάζονται (Stompe, Ritter & Friedmann, 2006) στα 37 θεατρικά έργα και ποιήματα του, τα οποία περιέχουν πολλές αναφορές και παρουσιάζουν ενδιαφέρον για όλες σχεδόν τις ιατρικές ειδικότητες (Fogan, 1989). Ο Σαίξπηρ είχε την αποκλειστική ικανότητα να αντιλαμβάνεται τη δυναμική του ανθρώπινου μυαλού και να καταλαβαίνει τις δυσλειτουργίες της ανθρώπινης ψυχής. Δημιούργησε πολλούς χαρακτήρες που εμφανίζονται να πλήττονται από ψυχολογικές και ψυχιατρικές διαταραχές.

Ο Σαίξπηρ ήταν πολύ κατανοητός στις περιγραφές των διαφόρων ψυχολογικών και ψυχιατρικών συμπτωμάτων. Η επιρροή του σχετικά με την ψυχοπαθολογία ήταν ανυπολόγιστη. Πολλοί χαρακτήρες του Σαίξπηρ φαίνεται να έχουν ψυχικές διαταραχές, ακόμη και ψυχώσεις. Το έργο του παρέχει ένα ευρύ φάσμα των ανθρώπινων ψυχικών καταστάσεων συμπεριλαμβανομένης και της ψυχοπαθολογίας. Υπάρχουν πολλοί σαιξπηρικοί χαρακτήρες που καλύπτουν πολλά κριτήρια για τις ψυχικές διαταραχές που υπάρχουν στο DSM 5 (Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο Ψυχικών Διαταραχών- ένα εγχειρίδιο που δημοσιεύθηκε από την American Psychiatric Association) και το ICD 10 (της Διεθνούς

Στατιστικής Ταξινόμησης Νόσων και Συναφών Υγείας προβλήματων που έχει ταξινομηθεί από τον ΠΟΥ).

Η ιστορία του Βασιλιά Ληρ είναι σαφής αφήγηση της κατάθλιψης μεγάλης ηλικίας. Η κατάθλιψη είναι το συχνότερο και το πιο αναστρέψιμο πρόβλημα ψυχικής υγείας σε ηλικιωμένους. Η κατάθλιψη συνδέεται με σωματική ασθένεια και αναπηρία, με τα γεγονότα της ζωής, την κοινωνική απομόνωση και τη μοναξιά. Ορισμένοι ειδικοί θεωρούν την κατάθλιψη ως μια μορφή φυσιολογική αντίδραση στην τρίτη ηλικία. Ο Βασιλιάς Ληρ απομονώνεται και τοι αρνητικές σκέψεις του, αποτελούνται από αισθήματα αναξιοσύνης, απελπισίας, ενοχής, διέγερσης και αναποφασιστικότητας.

Εν συνεχεία, ένα άλλο θέμα στο έργο του είναι η ζήλια, ένα πολύπλοκο συναίσθημα που συμμαχεί με την ανασφάλεια, το φόβο και το άγχος. Ο Οθέλλος ήταν ένας ρομαντικός καθώς και εγωιστικός εραστής που δημιούργησε την παραληρητική πεποίθηση ότι η σύζυγός του ήταν άπιστη. Ο Οθέλλος έκανε επανειλημμένες καταγγελίες της απιστίας βασιζόμενος σε ασήμαντα τεκμήρια. Οι παραληρητικές ιδέες και η ζήλια του Οθέλλο είχε ισχυρή συσχέτιση με τη βία που οδήγησε στο θάνατο της συζύγου του. Ο Σαίξπηρ παρουσιάζει χαρακτήρα του Οθέλλο με δραματικό τρόπο και περιγράφει έντονα τις εσωτερικές ψυχικές συγκρούσεις του.

Ο ψυχαναλυτής Σίγκμουντ Φρόιντ είδε το έργο του Σαίξπηρ μέσω από τον ψυχαναλυτικό φακό και έκανε ψυχαναλυτική ανάγνωση του έργου του ειδικά τον Μάκβεθ και τον Άμλετ. Η πρώιμη φροϋδική ανάγνωση του Μάκβεθ δίνει έμφαση στην οιδιπόδεια σύγκρουση: τον αγώνα του πατέρα / γιου μεταξύ Μάκβεθ και Ντάνκαν και την πτώση των ηρώων μέσα από μια μοιραία συνείδηση (Favila, 2001). Ο Freud πρότεινε ότι Μάκβεθ και η Λαίδη Μάκβεθ είναι, στην πραγματικότητα, μια ενιαία προσωπικότητα (Chang Gung, 2012). Ο Μάκβεθ έχει προβληθεί ως ένα έργο για το οιδιπόδειο έγκλημα της πατροκτονίας (Krohn, 1986). Ο Φρόιντ το αποκάλυψε «τυφλή μανία καταστροφικότητας» (Freud, 1930). Ο Φρόιντ διευκρινίζει ότι η αποτυχία να παράγουν απογόνους προκαλείται από την εντυπωσιακή μεταμόρφωση του Μάκβεθ μετατρέποντας τον σε σκληρό τύραννο. Ο χαρακτήρας της Λαίδη Μάκβεθ συχνά παρουσιάζεται ως κακός και δαιμονικός (Prins, 2001).

Το 1900, ο Freud έγραψε για τον Άμλετ στο βιβλίο του «Η Ερμηνεία των Ονείρων». Ο Φρόιντ αναλύει πλήρως τα αισθήματα ενοχής που προκάλεσε στον Άμλετ η αιμομικτική επιθυμία για τη μητέρα του και την επιθυμία του να εκτοπίσει τον πατέρα του (Chang Gung, 2012). Ο Φρόιντ και πολλοί από τους οπαδούς του να αντιμετωπίζουν τον Άμλετ σαν να ήταν ένα πραγματικό πρόσωπο που αναστέλλεται από το οιδιπόδειο σύμπλεγμα (Bergmann, 2009). Το ψυχαναλυτικό προφίλ που φτιάχνει ο Φρόιντ για το χαρακτήρα του Άμλετ υποδηλώνει ότι είχε μια αφύσικη αγάπη για τη μητέρα του Γερτρούδη, Βασίλισσα της Δανίας. Αυτή η ίδια η ιδέα συμπίπτει με το γεγονός ότι της αδυναμίας του να αγαπήσει την Οφελία. Η Οφελία γίνεται παράφρων και πνίγει τον εαυτό της, όταν ο Άμλετ απέρριψε την αγάπη της. Αυτό μοιάζει με μια τυπική μορφή οξείας διαταραχής στρες.

Ο Φρόιντ θεωρεί ότι με τον Έμπορο της Βενετίας, την επιλογή μιας γυναίκας (Πόρσια) να έχει να κάνει μεταξύ των τριών μνηστήρων είναι ένα θέμα αντεστραμμένο (όπως στη λογική ενός ονείρου). Ο ίδιος εξετάζει την κατάσταση στην οποία ο Μπισάνιο είναι αναγκασμένος να επιλέξει ανάμεσα σε τρεις κασετίνες για να κερδίσει την Πόρσια, και, σαν να αναλύει ένα όνειρο, συσχετίζει τις κασετίνες με τα «σύμβολα του τι είναι απαραίτητο σε μια γυναίκα, και ως εκ τούτου, τι χρειάζεται μια γυναίκα για τον εαυτό της» (Sigmund Freud- Το θέμα των Τριών Κοσμημάτων, 1913). Ο Φρόιντ αντιλαμβάνεται αυτό το μοτίβο της «επιλογής ενός ανθρώπου μεταξύ τριών θεμάτων» σαν ενδεικτικό κάποιου οικουμενικού ανθρωπίνου θέματος, θα πρέπει να είναι μια αρχετυπική αναπαράσταση από κάτι που βρίσκεται βαθιά μέσα στην ανθρώπινη ψυχή (Chang Gung, 1912).

Ο Ουίλιαμ Σαίξπηρ είναι ο πιο γνωστός συγγραφέας στην ιστορία. Ο Σαίξπηρ ήταν μια αληθινή ιδιοφυΐα που έκανε μια αξιόλογη ανάλυση της ανθρώπινης ψυχής. Οι παρατηρήσεις του ήταν μοναδικές. Παρουσίασε και έπλασε στους λογοτεχνικούς του χαρακτήρες με τόσο φυσικό τρόπο που να εκφράζουν εσωτερικές ψυχικές συγκρούσεις αλλά και τη συμπεριφορά τους δίνοντας μια αισθητική μορφή υψηλής ποιότητας. Ίσως ο Σαίξπηρ πληροί τις προϋποθέσεις για να κερδίσει τον τίτλο του Μεσαιωνικού Ψυχαναλυτή.

Βιβλιογραφία

American Psychiatric Association.(1980). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders DSM III. Washington D.C.: American Psychiatric Association.

American Psychiatric Association. (2000). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. (Revised 4th ed.). Washington, DC: Author.

Bergmann, M.S.(2009).The inability to mourn and the inability to love in Shakespeare's Hamlet. *Psychoanal Q.* ;78(2):397-423.

Chang Gung (2012).Freud on Shakespeare: An Approach to Psychopathic Characters.*Journal of Humanities and Social Sciences* 5: 33-56.

Favila, M. (2001) ‘ “Mortal Thoughts” and magical thinking in Macbeth’, *Modern Philology* 99(1): 1–25.

Fogan, L. (1989).The neurology in Shakespeare.*Arch Neurol.* 46(8):922-4.

Heaton, K.W.(2011).Body-conscious Shakespeare: sensory disturbances in troubled characters.*Med Humanit.* 37(2):97-102.

Krohn, J.(1986). Addressing the oedipal dilemma in Macbeth .*Psychoanal Rev.* 73(3):333-47.

Prins, H.(2001).Did Lady Macbeth have a mind diseases'd'? (a medico-legal enigma).Med Sci Law. 41(2):129-34.

Stompe, T., Ritter, K., Friedmann, A.(2006).The representation of madness in William Shakespeare's characters .Wien Klin Wochenschr. 118(15-16):488-95.

Tung , C.(2007). The "Strange Eruption" in Hamlet: Shakespeare's Psychoanalytic Vision. Retrieved from <http://benz.nchu.edu.tw/~intergrams/intergrams/081/081-tung.pdf>

Πηγή: <http://fractalart.gr/>

Jo Nesbo: «Η μητέρα μου δεν έχει διαβάσει ούτε ένα βιβλίο μου»

Ο Νορβηγός «σκοτεινός πρίγκιπας» της αστυνομικής λογοτεχνίας, ο Mr Best Seller (σ.σ. τα βιβλία του έχουν πουλήσει 25.000.000 αντίτυπα και εκδίδονται σε περισσότερες από 40 χώρες) προτιμά να περιγράφει τον εαυτό του ως έναν τύπο που του αρέσει «να γράφει και να σκαρφαλώνει σε βράχους». Επισκέπτεται την Ελλάδα από 17 χρονών και τα τελευταία 5-6 χρόνια πηγαίνει στην Κάλυμνο, για την οποία δηλώνει πως «είναι το καλύτερο μέρος για αναρρίχηση in the world, εν-τάξει;». Εντάξει Jo.

Γράφει: Κάλλια Καστάνη

Τι μπορεί να φοβίζει τον άνθρωπο που τρομάζει τον κόσμο ολόκληρο; Τι φοβόσασταν όταν ήσασταν παιδί; Όχι πολλά. Ήμουν ένα γενναίο παιδί -εννοώ σωματικά γενναίο. Πηδούσα στη

θάλασσα από τον ψηλότερο βράχο, έκανα άλματα στο σκι, τέτοια πράγματα... Αλλά όταν βράδιαζε, με έναν μυστήριο τρόπο, γινόμουν δειλός, σκέτη κότα. Έτρεμα το σκοτάδι και μισούσα τις ταινίες τρόμου. Με το πρώτο μου κορίτσι είχαμε πάει μια φορά στο σινεμά και, από λάθος μάλλον, βρεθήκαμε να παρακολουθούμε ένα πολύ τρομακτικό horror movie. Θυμάμαι πως στη μέση περίπου του πρώτου μέρους γύρισε προς το μέρος μου -ήταν ένα τόσο δα, μικροκαμωμένο κορίτσι- και μου είπε: «Jo, τι θα γίνει, θα τη δεις την ταινία ή όχι;». Είχα περάσει την περισσότερη ώρα κρύβοντας το πρόσωπο με τα χέρια μου! Είναι κάπως παράδοξο, υποθέτω, αν σκεφτεί κανείς τι είδους βιβλία γράφω...

Φοβάστε σήμερα; Το σκοτάδι; Τις αράχνες; Τα αεροπλάνα; Φοβάμαι, ναι. Όχι πια τόσο πολύ το σκοτάδι, ούτε τα έντομα. Αλλά τις ταινίες τρόμου, σίγουρα... Υποθέτω ότι αυτό συμβαίνει επειδή έχω πολύ ζωηρή φαντασία κι όχι επειδή είμαι δειλός. Τουλάχιστον έτσι λέω στον εαυτό μου.

Έχετε πει πως στο παρελθόν δεν σας άρεσε να διαβάσετε crime stories. Αυτό άλλαξε από τότε που αρχίσατε να τα γράφετε; Κοιτάξτε, δεν είναι πως δεν μου αρέσουν τα crime stories. Τα απολαμβάνω -απλά τύχαινε να υπάρχουν άλλα βιβλία που με ενδιέφεραν περισσότερο. Υπάρχουν όμως crime writers που κατατάσσω ανάμεσα στους κορυφαίους συγγραφείς -ένας απ' αυτούς είναι ο Jim Thompson, που έγραψε στα '50s και στα '60s. Μπορεί να μην είναι τόσο γνωστός όσο ο Raymond Chandler ή ο Dashiell Hammett, όμως προσωπικά πιστεύω πως είναι ο καλύτερος.

Από τους σημερινούς; Τους σύγχρονούς σας; Υπάρχουν μερικοί εξαιρετικοί σ' αυτό το είδος -ο Dennis Lehane είναι νομίζω ένας απ' αυτούς. Αλλά ξέρετε, δυστυχώς δεν είμαι συστηματικός αναγνώστης και υπάρχουν ακόμα τόσοι κλασικοί που δεν έχω διαβάσει και που ξέρω πως μια ζωή ολόκληρη δεν θα με φτάσει για να τους διαβάσω, οπότε προσπαθώ να καλύψω τα κενά μου. Ο Hemingway, ο Dostoyevsky, ο Mark Twain είναι μερικοί από τους αγαπημένους μου...

Είναι αλήθεια πως η μητέρα σας -που είναι βιβλιοθηκάριος- δεν έχει διαβάσει τα βιβλία σας; Η μητέρα μου δεν έχει διαβάσει ποτέ ούτε ένα βιβλίο μου! Έμαθε νωρίς νωρίς -για την ακρίβεια την πήραν οι αδερφές της και την προειδοποίησαν- πως τα βιβλία μου περιέχουν τολμηρές ερωτικές σκηνές. Κι έτσι μου είπε «Jo, στείλε μου σε παρακαλώ τα βιβλία σου να τα βάλω στη βιβλιοθήκη μου, αλλά σε παρακαλώ προσπάθησε να καταλάβεις πως μου είναι δύσκολο να διαβάσω τι γράφει το μικρό μου αγόρι για το σεξ». Κι εγώ της είπα «Εντάξει μαμά, είμαστε σύμφωνοι -να σου πω την αλήθεια, κι εγώ προτιμώ να μην τα διαβάσεις. Έτσι όποτε γράφω για σεξ, δεν θα χρειάζεται να ανησυχώ τι θα πει η μάνα μου όταν το διαβάσει...».

Ο κόσμος τείνει ποτέ να σας συσχετίζει με τους «κακούς» σας ήρωες; Θέλω να πω, ένας άντρας που βγάζει το ψωμί του γράφοντας για φόνους και serial killers δεν μπορεί να είναι τελείως φυσιολογικός... Είναι αλήθεια πως μερικές φορές ο κόσμος γυρνάει και μου λέει «Περίεργο, δείχνεις εντάξει τύπος Jo, πώς μπορείς και γράφεις όλα αυτά τα απαίσια πράγματα;». Για να είμαι ειλικρινής, με παραξενεύει το ότι οι άνθρωποι συνηθίζουν να λένε πως δεν σκέφτονται καθόλου έτσι. Πάντα πίστευα πως η φαντασία μας δεν γνωρίζει όρια, δεν

υπάρχει κανενός είδους λογοκρισία μες στο κεφάλι μας. Όταν φαντάζομαι κάτι φριχτό ή ακραίο, η δική μου δουλειά -η δουλειά του συγγραφέα- είναι να μην το φοβηθώ, να μην το αποδιώξω, αλλά να το σκεφτώ αναλυτικά ως το τέλος, να ακολουθήσω μια ιδέα ώσπου να δω τι κρύβεται στην άλλη άκρη της. Είναι μια ενδιαφέρουσα δουλειά. Είναι σχετικά ευχάριστο να ξυπνάω γύρω στις 5 ή 6 το πρωί και να σκέφτομαι την περιπλάνηση ενός αληθινά βίαιου, σαδιστή δολοφόνου -βρίσκω κάτι, ένα εύρημα, και λέω μέσα μου «Ω, τι τέλεια ιδέα!». Και μετά ξυπνάω ευτυχισμένος! Το ξέρω ότι όλο αυτό ακούγεται κάπως διεστραμμένο, αλλά τι να γίνει... Αυτή είναι η δουλειά μου.

Έχετε αναρωτηθεί ποτέ τι είναι αυτό που σας τραβάει προς αυτή τη μαύρη τρύπα; Την πιο σκοτεινή πλευρά των ανθρώπων; Ξέρετε, όταν πήγαινα σχολείο στο Όσλο, υπήρχε αυτό το αγόρι, ο Raul, που καθόταν δίπλα στο παράθυρο. Έπιανε μύγες και μετά καθόταν με ένα τσιμπιδάκι και τους έβγαζε τα πόδια... Δοκίμαζε διάφορα. Έλεγε «Άραγε αν της βγάλω ένα πόδι, θα πετάξει; Δύο; Κι αν της βγάλω ένα φτερό;». Θυμάμαι πως τον κοίταζα και αναρωτιόμουν τι στο καλό γινόταν μες στο κεφάλι του. Θέλω να πω, αλήθεια, ποιος φέρνει τσιμπιδάκι φρυδιών στο σχολείο; Δεν υπάρχει κανένας λόγος να το φέρεις -το έφερνε επίτηδες, για να βασανίσει τις μύγες. Κι αυτό με τρόμαζε. Από την άλλη πλευρά, ήμουν κι εγώ περίεργος, περίμενα να δω αν η μύγα θα πετάξει ή όχι. Το ίδιο συμβαίνει νομίζω με όλους τους ανθρώπους. Έχουμε μέσα μας την αποστροφή και την περιέργεια για το κακό. Θυμάμαι πως αισθανόμουν ένοχος βλέποντας τον Raul -παρότι δεν έφερνα εγώ το τσιμπιδάκι. Στην πραγματικότητα, λοιπόν, αυτό που κάνω σήμερα είναι να γράφω για κείνο το παιδί. Και για τη μύγα.

Το καλό και το κακό περπατάνε μαζί στα βιβλία σας, ξαπλώνουν στο ίδιο κρεβάτι με τους ήρωές σας. Γι' αυτό, νομίζετε, αγαπάει ο κόσμος τον ήρωά σας, τον επιθεωρητή Χάρι Χόλε; Επειδή βλέπει τη διαρκή μάχη που γίνεται μέσα του; Και επειδή το καλό στο τέλος κερδίζει; Ναι, αλλά ο Χάρι σταδιακά γλιστρά προς τη σκοτεινή πλευρά, αρχίζει να μοιάζει πια περισσότερο με τους κακοποιούς που κυνηγάει παρά με τους συναδέλφους του στην Αστυνομία. Τα ηθικά διλήμματα που θέτω σε κείνον είναι διλήμματα που θέτω και στον αναγνώστη: Τι θα έκανες αν ήσουν στη θέση του Χάρι; Είσαι σίγουρος πως θα έκανες πάντα το σωστό; Κι αν όχι, πώς θα το δικαιολογούσες; Νομίζω πως είμαστε όλοι εξπέρ στο να κατεβάζουμε επιχειρήματα και δικαιολογίες που μας κάνουν να δείχνουμε πάντα τα «καλά παιδιά» στις δικές μας, προσωπικές ταινίες. Αλλά αν εξετάσει κανείς λίγο πιο προσεκτικά τις επιλογές του, θα διαπιστώσει πως ίσως δεν κάνει πάντα τις πιο σωστές, από ηθική άποψη, επιλογές.

Ο Χάρι είναι πάντως ένας σκοτεινός τύπος. Μια θεωρία που κυκλοφορεί λέει πως μάλλον δεν τον συμπαθείτε και πολύ -αλλιώς δεν θα τον υποβάλλατε σε τόσο πολλές δοκιμασίες. Τον βασανίζετε ή σας βασανίζει; Τον Χάρι; Μπα! Με ρώτησαν, ξέρετε, αν ο Χάρι θα μπορούσε να γίνει φίλος μου, αν συναντιόμασταν κάπου. Νομίζω πως ναι. Μου αρέσει ο Χάρι, είναι ο τύπος μου. Λένε πως όλοι οι συγγραφείς γράφουν για τον εαυτό τους και υποθέτω πως σε ένα βαθμό αυτό είναι αλήθεια, κατά κάποιο τρόπο ο Χάρι είναι το alter ego μου. Δεν θα περνούσα όμως και πολλή ώρα μαζί του. Είναι πολύ έντονος. Πολύ σκοτεινός. Πράγματι, τον έχω υποβάλει σε τρομερό πόνο -όμως αυτό δεν έχει να κάνει με μένα, αλλά με κείνον, ως

χαρακτήρα. Υπάρχει μια βαρύτητα σε ορισμένους χαρακτήρες, μια λογική που τους οδηγεί. Ο Χάρι είναι μια τραγική φιγούρα, η ζωή του, όπως εξελίσσεται, μοιάζει όλο και πιο πολύ με μια αρχαία ελληνική τραγωδία. Το μόνο που μπορώ να κάνω εγώ είναι να ακολουθήσω τη βαρύτητα του χαρακτήρα.

Η βαρύτητα οδηγεί συνήθως στην πτώση και ο Χάρι δεν έχει «εκπέσει» ακόμα. Να υποθέσουμε πως κάπου, κάπως, τον περιμένει άλλο ένα βιβλίο; Ναι, φυσικά. Όταν έγραψα το τρίτο μυθιστόρημά μου, με ήρωα τον Χάρι Χόλε, τον «Κοκκινολαίμη», κάθισα και έγραψα ολόκληρο το story line του, την εξέλιξή του -αυτό ακολουθώ. Οπότε ναι, υπάρχουν ακόμα μερικά βιβλία σε αναμονή. Δεν ξέρω πώς ακριβώς θα τελειώσει ή πότε θα τελειώσει -το μόνο που μπορώ να σας πω είναι πως θα τελειώσει. Θα υπάρξει ένα τέλος στην ιστορία και μετά απ' αυτό ο Χάρι δεν πρόκειται να αναστηθεί.

Ακόμα κι αν οι αναγνώστες σας γίνουν έξαλλοι μαζί σας; Φυσικά. Ως συγγραφέας δεν αισθάνομαι κανενός είδους πίστη προς τους αναγνώστες μου. Δεν είναι μες στις προθέσεις μου να τους δώσω ό,τι νομίζουν πως χρειάζονται -μπορεί να τους δώσω κάτι που δεν ήξεραν καν ότι ήθελαν. Πιστός αισθάνομαι μόνο στην ιδέα, στην ιστορία μου.

Είπατε πως ο Χάρι είναι ήρωας αρχαιοελληνικής τραγωδίας -έχετε διαβάσει τους Έλληνες κλασικούς; Εννοείται. Στη Νορβηγία τους διδασκόμαστε στο σχολείο, αργότερα όμως τους διάβασα και για προσωπική ευχαρίστηση. Ξέρετε τι είναι ενδιαφέρον; Αν παρακολουθήσετε πώς δομείται η αφήγηση στον δυτικό κόσμο, θα δείτε πως παρά τις επιμέρους διαφορές των

ειδών, όλες οι ιστορίες υπακούουν στον αρχαιοελληνικό κανόνα για τη δομή του δράματος: έκθεση, δέση και λύση. Αυτή είναι ακόμα η βάση μας, ο μοναδικός τρόπος που έχουμε για να λέμε ιστορίες.

Γίνεται μια συζήτηση για να μεταφερθεί ένα από τα βιβλία σας -ο «Χιονάνθρωπος»- στο σινεμά, με πρωταγωνιστή τον Michael Fassbender. Θα συμμετέχετε σε αυτό το project; Κοιτάζτε, τα βιβλία μου έχουν γραφτεί, είναι εκεί, είναι ένα σύμπαν από μόνα τους. Ο σκηνοθέτης είναι ένας άλλος παραμυθάς -το πιθανότερο είναι πως εκείνος θα επινοήσει ένα άλλο σύμπαν, με έναν Χάρι διαφορετικό από κείνον που φαντάστηκα εγώ. Πάντα βλέπω τα βιβλία μου με αυτή την προοπτική: ως βάση, «τροφή», για άλλους παραμυθάδες. Αυτή την εποχή γράφω μια νουβέλα, τον «Μάκβεθ», που βασίζεται στο ομώνυμο έργο του Σέξπιρ, κι έχω ένα προαίσθημα πως ο Σέξπιρ δεν θα ήταν και πολύ χαρούμενος με τον τρόπο που μεταχειρίζομαι τον ήρωά του. Τι κάνω; Προσπαθώ να είμαι όσο πιο σεβής γίνεται απέναντί του. Το ίδιο ελπίζω πως θα κάνει και οποιοσδήποτε σκηνοθέτης πάρει στο χέρι του το βιβλίο μου.

Αν γράφατε ένα βιβλίο για την Ελλάδα και την ελληνική κρίση, τι βιβλίο θα ήταν; Δράμα; Κωμωδία; Πολιτικό θρίλερ; Μμμ... δεν ξέρω. Ίσως θα έπρεπε να αρχίσω να επισκέπτομαι τη χώρα σας πιο συχνά για να σας δώσω μια απάντηση σ' αυτό. Ίσως όμως έχετε δίκιο. Δυνητικά, η Αθήνα θα ήταν ένα ενδιαφέρον μέρος για να γραφτεί ένα βιβλίο.

Τι κάνετε όταν δεν γράφετε; Είστε ένας κανονικός άνθρωπος, που πάει σε μπαρ, στο σινεμά, ακούει μουσική, πάει στο πάρκο βόλτα με την κόρη του; Υποθέτω πως το καλύτερο για μένα θα ήταν τώρα να διατηρήσω το μυστήριο γύρω από το πρόσωπό μου και να μη σας πω τίποτα, αλλά η αλήθεια είναι ότι είμαι μάλλον ένας βαρετός, κανονικός άνθρωπος. Κάνω όλα όσα είπατε, ταξιδεύω πολύ, γράφω, σκαρφαλώνω σε βράχους, προσπαθώ να βλέπω περισσότερο τους φίλους μου, την οικογένειά μου, την κόρη μου. Δεν έχω ποτέ αρκετό χρόνο.

Στο τελευταίο σας βιβλίο ο ήρωάς σας λέει κάπου: «Ιστορίες πλάθουμε, με αρχή και τέλος και γνώμονα τη λογική, λες κι η ζωή θα αποκτήσει έτσι νόημα». Γι' αυτό γράφετε; Κοιτάζτε, η ζωή, η αληθινή ζωή, είναι ένα χάος. Μια αλληλουχία ακατανόητων πολλές φορές γεγονότων. Γεννιόμαστε, μεγαλώνουμε, ερωτευόμαστε τρελά μια γυναίκα, την παντρευόμαστε και μετά από έξι μήνες τη χωρίζουμε, παθαίνουμε καρκίνο και πεθαίνουμε πριν κλείσουμε τα 40. Καθένα απ' αυτά τα γεγονότα, από μόνο του, δεν βγάζει νόημα. Αλλά αν τα βάλεις σε ένα μυθιστόρημα, μπορείς να τα οργανώσεις. Μπορείς να κάνεις τη ζωή να μοιάζει σαν να έχει κάποιο νόημα, σαν να ακολουθεί ένα πεπρωμένο, μια λογική. Γι' αυτό, άλλωστε, οι άνθρωποι διαβάζουν βιβλία. Γιατί στη λογοτεχνία, ακόμα και αν τα πράγματα δεν έχουν νόημα, συνθέτουν πάντως μια εικόνα την οποία μπορείς να κοιτάς. Μια εικόνα που μπορεί να έχει μια μικρή, ελάχιστη, μεγάλη ή διεστραμμένη ομορφιά και που υπακούει σε κάποια λογική. Αυτό είναι για μένα η ουσία τού να λες μια ιστορία.

Πηγή: <http://www.philenews.com/>

Ο τελειοθηρικός δημιουργός των εκδόσεων Άγρα, Σταύρος Πετσόπουλος

Τα βιβλία του είναι από τα πιο όμορφα που κυκλοφορούν στην Ελλάδα. Τα κείμενα που διαλέγει προδίδουν γερή μόρφωση, έντονη ιδιοσυγκρασία και ένα είδος ποιοτικού πείσματος. Το πολυτονικό που ακόμα χρησιμοποιεί θα μπορούσε ίσως να μας μπερδέψει, αν ο Σταύρος Πετσόπουλος δεν βρισκόταν πάντα στην αιχμή της τεχνικής πρωτοπορίας. Ο εκδότης της Άγρας μιλά στη LIFO για την εκδοτική κατάσταση στην Ελλάδα σήμερα

Από την Κατερίνα Ι. Ανέστη

— Ποια είναι η σχέση σας με την επικαιρότητα, το χρόνο;

Για μένα η επικαιρότητα μπορεί να είναι ένα κείμενο του 1473, όπως το Περί της αξιοπρεπείας του ανθρώπου του Πίκκο ντελα Μιράντολα, που διάβασα πρόσφατα. Η επικαιρότητα, έτσι όπως την κυνηγούν κάποιοι άνθρωποι στο χώρο του βιβλίου, είναι ένα πλαστό πράγμα. Στη Διεθνή Έκθεση της Φρανκφούρτης τρέχουν όλοι να πάρουν τα τελευταία βιβλία, ενώ υπάρχουν αριστουργήματα της περασμένης δεκαετίας ή τεσσαρακονταετίας που δεν έχουν βγει ποτέ στην Ελλάδα. Αξίζει να έρθει κανείς και να δει το παζάρι των δικαιωμάτων. Δεν υπήρχε ποτέ η τρέλα που κυριαρχεί σήμερα. Τους παρουσιάζουν ως αριστουργήματα βιβλία που δεν έχουν κατακάψει, δεν έχει φύγει από πάνω τους ο στρόβιλος, η σκόνη του καινούργιου. Πρέπει να

έχεις ένα άλλο φάσμα και μια άλλη σχέση με το χρόνο και την ανάγνωση. Μπορείς να κάνεις διάλογο με κείμενα που είναι επί της ουσίας σύγχρονα, με τελείως διαφορετικούς όρους. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να έχουμε στη δουλειά μας, είναι άλλωστε και μέρος της γοητείας της.

— **Παρασύρονται οι Έλληνες εκδότες;**

Οι Έλληνες είχαν μια απόσταση, αλλά τώρα έχουν μπει σε αυτό το παιχνίδι. Σήμερα ο κόσμος θέλει πολύ σύγχρονα πράγματα, συγγραφείς που βγαίνουν στην τηλεόραση και δίνουν συνεντεύξεις. Αυτό έχει πάει πίσω τα πιο κλασικά βιβλία. Βιβλία που έχουν άλλη σχέση με το χρόνο. Παλιότερα δεν είχες πρόβλημα με τον Χένρι Τζέιμς. Σήμερα έχεις.

— **Είναι διεθνές φαινόμενο αυτό;**

Το καραγκιοζιλίκι είναι ελληνικό. Σαφώς και άλλες χώρες συμπεριφέρονται έτσι, και πρόκειται κυρίως για χώρες που φτάνουν απότομα σε μια ανάπτυξη, αλλά στην Αγγλία, για παράδειγμα, δεν αποποιούνται το παρελθόν τους. Οι Άγγλοι μιλούν για κλασικούς αλλά και για μοντέρνους κλασικούς, αναφερόμενοι στη δεύτερη περίπτωση σε συγγραφείς όπως ο Ζενέ ή ο Σαρτρ, οι οποίοι εξακολουθούν να βρίσκουν τη θέση τους στα βιβλιοπωλεία. Εδώ όμως η οπισθοδρόμηση ως προς τους παλαιότερους συγγραφείς βρίσκεται στα όρια του επιθετικού φαινομένου.

— **Είναι η λογική του fast-junk food. Όμως εσείς οι εκδότες δίνετε τροφή στους αναγνώστες.**

Το αναγνωστικό κοινό είναι ένα κοινό που αγοράζει περιοδικά, βλέπει τηλεόραση και τα βιβλιοπωλεία ανταποκρίνονται σε αυτή την έτοιμη τροφή. Παλιότερα όμως έβγαιναν κάποια πιο δύσκολα κείμενα - δεν θέλω να χρησιμοποιώ τη λέξη αντιεμπορικά. Ας πούμε, βιβλία που έχουν άλλη ταχύτητα κυκλοφορίας, όπως για παράδειγμα ένα φιλοσοφικό δοκίμιο. Αυτά μπορούσαν να βρουν το χώρο τους σε ένα βιβλιοπωλείο, να μείνουν στο ράφι για κάποια χρόνια και ακόμη και να εξαντληθεί μια τέτοια έκδοση και να ξανατυπωθεί. Αυτά τα βιβλία σήμερα ούτε 400 αντίτυπα δεν μπορούν να δώσουν. Φεύγουν γρήγορα από τα βιβλιοπωλεία και γίνονται σαν γιαούρτια με ημερομηνία λήξεως.

— **Το βιβλίο, δηλαδή, ως προϊόν;**

Το έχουν κάνει καταναλωτικό προϊόν. Μπορεί να υπάρχουν 100 απορρυπαντικά, η κίνηση επικεντρώνεται στα εξής 4. Αυτό γίνεται και στο βιβλίο. Κοιτάζτε, γίνονται τεράστια τιράζ κάποιων βιβλίων...

— **Τι εννοούμε τεράστιο τιράζ στην Ελλάδα;**

Ας μην πάρουμε τα πιο ψηλά των 200 -250 χιλιάδων, όπως ήταν οι Μάγισσες της Σμύρνης ή ο Κώδικας Ντα Βίντσι. Είναι πολλά τα βιβλία όμως που φτάνουν τις 40 και 50 χιλιάδες αντίτυπα, όπως κάποιες Χρύσας Δημουλίδου. Βιβλία που συνειδητά πλέον δεν θέλουν να συνδεθούν με το χώρο της λογοτεχνίας και της διανόησης, δηλώνουν ότι συγγενεύουν περισσότερο με τον

κόσμο της διαφήμισης, της τηλεόρασης, των media. Αυτά τα βιβλία ρουφάνε τη ζωή από τα υπόλοιπα. Κάνουν τεράστια τιράζ και είναι σαν βρικόλακες που πίνουν το αίμα των άλλων.

— Οι λίστες των ευπώλητων κάνουν κακό σε αυτά τα βιβλία;

Με κάποιον τρόπο ναι. Όταν πας έξω από το κέντρο και τα μεγάλα βιβλιοπωλεία, στα συνοικιακά βιβλιοχαρτοπωλεία και σε μικρές πόλεις, βλέπεις ότι γεμίζουν τα ράφια με τις λίστες. Είναι δύσκολο ένα βιβλίο να βρει το δρόμο του όταν δεν είναι στις λίστες. Οι λίστες φτιάχνουν ένα φαινόμενο χιονοστιβάδας: Ένα βιβλίο πουλάει επειδή πούλησε. Μπαίνει στους πάγκους και δίπλα στα ταμεία και περιθωριοποιεί τα βιβλία που έχουν άλλη ταχύτητα. Επιμένω σε αυτό, δεν χρησιμοποιώ τη λέξη αντιεμπορικό γιατί αυτή χρωματίζει το βιβλίο. Μιλώ για τη διαφορετική ταχύτητα κυκλοφορίας.

— Τον εμπορικό κίνδυνο τον σκέφτεστε;

Πολλά βιβλία μας είναι προορισμένα να μη βγάλουν τα έξοδά τους. Το ξέρεις αυτό. Δεν την πατάς από λάθος υπολογισμό, το ξέρεις από πριν.

— Ποιο ποσοστό των βιβλίων της Άγρας ανήκει σε αυτή την κατηγορία;

Αν πιστεύουμε ότι πρέπει να βγει ένα βιβλίο, θα το εκδώσουμε έτσι κι αλλιώς. Υπάρχουν τρόποι να το υποστηρίξουμε. Θα το βγάλουμε σε αντιεμπορική εποχή, ας πούμε. Το Φεβρουάριο ή το Μάρτιο, μήνες κατά τους οποίους νεκρώνουν τα βιβλιοπωλεία, τότε είναι η

φάση που μπορεί μια ποιητική έκδοση να μείνει έστω για λίγες μέρες σε έναν πάγκο, να φανεί κάπου. Είναι πολλά βιβλία μέσα στον προγραμματισμό μας που ξέρουμε ότι θα είναι παθητικά από οικονομική άποψη. Αλλά είμαστε περήφανοι που μπορούμε και τα βγάζουμε. Αυτό το παιχνίδι όμως στις μέρες μας γίνεται όλο και πιο δύσκολο. Εγώ δεν θέλω να κάνω άλλη δουλειά. Αυτά τα βιβλία ξέρω και μου αρέσει να βγάζω. Πάνω σε αυτό έχει μονταριστεί όλη η Άγρα και το κοινό της.

— Κάθε φορά που σας αναζητώ, είστε στο τυπογραφείο. Πώς μοιράζετε το χρόνο σας ανάμεσα στη διοίκηση, την επιλογή τίτλων, την εκτύπωση;

Έχω μια συνολική, κυκλωτική αντιμετώπιση του θέματος. Από την επιλογή του βιβλίου, των κειμένων που θα πλαισιώσουν το κυρίως κείμενο. Αρχίζει η περιπέτεια της ερμηνείας του πράγματος που έχεις στα χέρια σου. Αυτό μπορεί να έχει ακόμη και ένα στοιχείο αυθαιρεσίας. Όταν το 1983 δημιουργήσαμε την αστυνομική σειρά που έβγαλε τα αστυνομικά από τα περίπτερα και τα έβαλε στα βιβλιοπωλεία, βοηθήσαμε να αναδειχθεί ως αυτόνομο λογοτεχνικό είδος και όχι ως παραλογοτεχνία. Τότε τυπώσαμε για πρώτη φορά ολόκληρα τα κείμενα, χωρίς περικοπές, με μεταφραστές που ταίριαζαν με το ύφος των συγγραφέων. Για πρώτη φορά αντιμετωπίζαμε τους συγγραφείς των αστυνομικών ως στυλίστες. Και για να υποστηρίξουμε το εγχείρημά μας εκδίδαμε τον Τσάντλερ ή τον Χάμετ με 100 σελίδες επίμετρο, με εργοβιογραφίες, σαν να βγάζεις τον Μπαλζάκ.

— Γι' αυτό πέτυχε.

Κοιτάζτε όμως πόσο αυθαίρετο ήταν αυτό που κάναμε. Ήταν μια ιδιομορφία δικιά μας. Την αποφασίσαμε με τον Ανδρέα Αποστολίδη. Πουθενά στον κόσμο δεν τυπώνονται έτσι τα βιβλία της αστυνομικής λογοτεχνίας. Μετά την επιλογή των τίτλων, διαλέγω το σχήμα του βιβλίου, τα τυπογραφικά στοιχεία, φτάνουμε στο εξώφυλλο και στην εκτύπωση. Το παρακολουθώ όλο αυτό μέχρι και την τελευταία τυπογραφική διόρθωση. Είμαι και στο στάδιο του χειρογράφου και στην τελευταία τυπογραφική διόρθωση. Οπότε ο χρόνος μου έχει μεγάλη σχέση με την ανάγνωση, υπάρχει ένα μοναχικό κομμάτι που είσαι με το στυλό και διορθώνεις.

— Έχετε εκδώσει 840 τίτλους. Υπάρχουν βιβλία για τα οποία μετανιώσατε;

Μόνο τέσσερα. Και αυτό γιατί κάποια στιγμή υπέκυψα, δεν είπα όταν έπρεπε το όχι. Δεν έκανα κάτι από υποχρέωση αλλά από δική μου αμηχανία. Δεν μετανιώνω ποτέ γιατί ό,τι κάνω, το κρίνω όμως.

— Δεν σας αφορά γενικότερα η έννοια της μετάνοιας;

Όχι. Έχει να κάνει με τον καθολικισμό αυτό... Την ώρα που βγάζουμε ένα βιβλίο ξέρουμε πολύ καλά γιατί το κάνουμε. Μετά μπορεί να αποστασιοποιηθούμε και προσπαθούμε σε μια ανατύπωση να του δώσουμε τη μορφή που πιστεύουμε ότι είναι πιο σωστή. Αλλά αυτό είναι κάτι εν κινήσει, ανάλογα με το πώς είσαι την εποχή που το κάνεις. Προφανώς σκεφτόμαστε

κριτικά για το παρελθόν, αλλά δεν μετανιώνουμε. Μπορούμε και να γελάσουμε ή να κοροϊδέψουμε τα λάθη μας.

— Ποια είναι λοιπόν η κριτική σας για αυτά τα τέσσερα βιβλία;

Δεν είναι σπουδαία από λογοτεχνική άποψη. Δεν τα κάναμε όμως επειδή νομίζαμε ότι θα πουλήσουν.

— Ποιο είναι το μεγαλύτερο τιράζ για βιβλίο της Άγρας;

Δεν λέω ποτέ νούμερα. Είναι στάση αυτό. Θα σας πω όμως ότι ένα μήνα πριν κυκλοφορήσει το Όταν έκλαψε ο Νίτσε του Γιάλομ, που είναι το βιβλίο μας που έχει πάει καλύτερα από όλα, στις τελευταίες διορθώσεις έλεγα ότι η πρώτη του έκδοση θα εξαντληθεί σε πέντε μήνες. Ήμουν ευχαριστημένος. Τελικά η πρώτη έκδοση εξαντλήθηκε σε 28 μέρες, χωρίς να μπει πουθενά διαφήμιση. Έπεσα τελείως έξω.

— Θέλετε να μου εξηγήσετε τη στάση σας για τα νούμερα;

Ερχόμαστε στην κουβέντα που κάναμε νωρίτερα για τα ευπώλητα. Μέχρι το 1990 μας τηλεφωνούσαν το Δεκέμβριο από εφημερίδες να μας ρωτήσουν «ποιο είναι το πιο αξιόλογο βιβλίο που βγάλατε φέτος». Λίγο αργότερα, με τα έγχρωμα περιοδικά και το «Κλικ», οι ερωτήσεις μετατράπηκαν σε «ποιο βιβλίο σας πούλησε περισσότερο μέσα στο χρόνο». Έκτοτε εγώ το βούλωσα επ' αυτού. Είναι ψευδές, καταλήγει σε ψευδή συμπεράσματα και γι' αυτό δεν θέλω να παίζουμε δημόσια με αυτά τα ζητήματα. Τα βιβλία του Καββαδία κάθε χρόνο ξανατυπώνονται. Όλα. Δεν υπάρχει ποιητής που το συνολικό του έργο να τυπώνεται κάθε χρόνο. Όμως ο Καββαδίας δεν θα περάσει ποτέ σε καμία λίστα best seller. Άρα όλο αυτό είναι ένα ψέμα.

— Στηρίζεται στο στιγμιαίο.

Και σε ένα παιχνίδι αριθμών. Γι' αυτό αρνούμαι να μπω στο παιχνίδι. Συχνά μας το ζητάνε, τώρα μας βάζουν και να το «πληρώσουμε» σε μερικά έντυπα. Για παράδειγμα, πέρυσι τον Ιούνιο κυκλοφόρησε Η Μάνα και το νόημα της ζωής του Γιάλομ. Πούλαγε σαν τρελό. Επειδή όμως δεν λέγαμε νούμερα, βγήκε ένα αφιέρωμα μεγάλης εφημερίδας για τα ευπώλητα του καλοκαιριού και δεν είχε αναφορά στο βιβλίο.

— Πόσο βοηθούν οι κριτικές και οι στήλες των βιβλίων;

Υπάρχουν θετικά και αρνητικά. Υπάρχουν σοβαροί δημοσιογράφοι που κάνουν καλή και λεπταίσθητη δουλειά. Όμως, κριτική υψηλού επιπέδου, όπως στο εξωτερικό, δεν υπάρχει. Αναφέρομαι στο είδος της κριτικής του «TLS», του «New York Review of Books». Απέχουμε έτη φωτός από αυτό. Εδώ το επίπεδο της κριτικής είναι πολλές φορές απογοητευτικό. Ακόμη και όταν είναι εγκωμιαστική, μπορεί να γίνεται για λάθος λόγους. Πέρυσι είχαμε πρωτοσέλιδο σε ένα έντυπο για ένα καταπληκτικό βιβλίο μιας ξένης συγγραφέως. Η κριτικός το εγκωμίασε, πέρασε όμως δίπλα από αυτό που ήταν το ενδιαφέρον, από όλους τους λόγους για τους

οποίους το εκδώσαμε. Θα έπρεπε να πανηγυρίζουμε, και εγώ για μια εβδομάδα δεν μιλιόμουν. Αυτό θα έπρεπε να καταγραφεί ως επιτυχία, αφού βοήθησε το βιβλίο...

— Το φαινόμενο των κριτικών που γίνονται λογοτέχνες και το αντίθετο, ή τα εγκώμια νέων συγγραφέων προς συναδέλφους τους, πώς το σχολιάζετε;

Δεν με ενοχλεί εξ ορισμού. Όλα έχουν δύο όψεις. Το εγκώμιο, όταν είναι καθαρό, δεν είναι κακό. Το έχουμε ξεχάσει και είναι σαν να μην τολμούμε να πούμε καλή κουβέντα. Το πιο μεγάλο παράδειγμα είναι το κείμενο που γράφει ο Εμπειρικός για τον Εγγονόπουλο. Ο Νικόλαος Εγγονόπουλος ή Το θαύμα του Ελμπασάν και του Βοσπόρου. Λέει, «δεν θα μιλήσω ως κριτικός, θα μιλήσω ως θαυμαστής και φίλος». Και αρχίζει ένα καταπληκτικό κείμενο που μπαίνει στην ουσία του έργου του Εγγονόπουλου, αλλά ορίζει εξ αρχής τη θέση του ως θαυμαστή. Έχει μια καθαρότητα, μια λάμψη, μια γενναιοδωρία. Η γενναιοδωρία δεν είναι κακό να υπάρχει στην κριτική και στην κουλτούρα γενικότερα. Και στο χώρο της λογοτεχνίας είναι καλό να υπάρχει. Είμαστε μίζεροι, δεν τολμούμε να πούμε καλό λόγο και αν τον πούμε υπάρχει, συχνά, κάποια διαπλοκή. Αν ο φίλος εγκωμιάσει το φίλο του για τους σωστούς λόγους, είναι θεμιτό. Πάντως ο κριτικός που κάποια στιγμή θελήσει να γίνει συγγραφέας, ποιητής, συχνά αποδίδει. Ή το αντίστροφο: Ο Σεφέρης όρισε όλη την ελληνική κουλτούρα για δεκαετίες με τις Δοκιμές του. Ήταν υψηλού επιπέδου κριτικός, δοκιμιακός λόγος.

— Η τάση να γίνονται όλο και περισσότερες παρουσιάσεις-αναγνώσεις βιβλίων σας ενοχλεί;

Εδώ έχω απάντηση, ενώ στα άλλα θέλω να βλέπω πάντα δυο ή περισσότερες πλευρές. Πιστεύω ότι υπάρχει ένας πληθωρισμός εκδηλώσεων, όπως και ένας πληθωρισμός παραγωγής. Αυτό είναι δυσάρεστο και κουραστικό.

— Επικίνδυνο είναι; Μπορεί να προκαλέσει στρεβλώσεις;

Μη χρησιμοποιήσουμε τη λέξη επικίνδυνο. Τελευταία όλα είναι επικίνδυνα, σύμφωνα με τα ΜΜΕ. Επικίνδυνες οι φωτιές, επικίνδυνο και το χιόνι στην οδό Αλεξάνδρας. Έβγαιναν οι δημοσιογράφοι λες και είχαμε τσουνάμι. Όταν στη δεκαετία του '60, που ήμουν μικρός, χιόνιζε, ήταν γιορτή. Τώρα είναι επικίνδυνο. Ως προς τις παρουσιάσεις βιβλίων, το φαινόμενο είναι πληθωριστικό. Κάθε καρδιάς καρύδι παρουσιάζει ένα βιβλίο. Τώρα έχουμε ένα επόμενο φαινόμενο που με ανατριχιάζει. Ηθοποιοί που στην αρχή της καριέρας τους έπαιξαν λίγο θέατρο και μετά επί είκοσι χρόνια έπαιζαν στα χειρότερα σίριαλ και σκουπίδια, όταν φτάνουν στα 45 ξαφνικά αρχίζουν και ψάχνουν την ποιότητα. Και να οι ηθοποιοί της τηλεόρασης που αρχίζουν και διαβάζουν ποίηση στη Στοά του Βιβλίου και σε άλλα βιβλιοπωλεία. Πολλοί συνάδελφοι τούς χρησιμοποιούν. Δεν βλέπω το λόγο ένας νέος ποιητής να έχει ανάγκη τον τηλεοπτικό ηθοποιό στην παρουσίασή του. Εγώ, εξ ορισμού, όταν οι συγγραφείς μου μου λένε ότι γνωρίζουν τον τάδε για να τους παρουσιάσει το βιβλίο, απαντώ «ευχαριστώ πολύ, δεν θα πάρουμε». Γιατί να δίνουμε συγχωροχάρτι σε όλους αυτούς που επί χρόνια έπαιζαν Φώσκολο και οτιδήποτε άλλο στην τηλεόραση; Άσε μας στον μικρό μας κόσμο και στο μικρό μας κοινό να κάνουμε τη δουλειά μας. Άλλωστε, έχουν φθείρει το όποιο ταλέντο τους με την τηλεοπτική

εκφορά λόγου. Αν έρθουν ηθοποιοί, ας έρθουν του θεάτρου, σοβαροί. Ακόμη και η Στοά του Βιβλίου ως επίσημος φορέας καλεί τους τηλεοπτικούς.

— Και φυσικά δεν λείπουν πια οι πολιτικοί από τις παρουσιάσεις.

Η άλλη φάρσα. Έρχονται υπουργοί και υφυπουργοί και μιλάνε για βιβλία μαγειρικής, λογοτεχνία, για τα πάντα. Η Άγρα δεν φέρνει ποτέ πολιτικούς, συνειδητά. Μια φορά φέραμε μόνο επειδή ήταν πολιτικό το βιβλίο και ο πολιτικός ήταν εν αποστρατεία, ο Γεώργιος-Αλέξανδρος Μαγκάκης. Άλλη φάρσα, που θεωρώ εξίσου χυδαία, μαζί με τους τηλεοπτικούς αστέρες που ωριμάζουν και έρχονται να διαβάσουν λογοτεχνία, είναι οι παρουσιάσεις βιβλίων με πολιτικούς από όλα τα κόμματα στο ίδιο πάνελ. Έχουμε τσακωθεί γι' αυτόν το λόγο με συγγραφέα που θεωρεί ότι πάμε κόντρα στο βιβλίο του. Ας πάει σε άλλο εκδοτικό οίκο. Αυτός ο εκχυδαϊσμός είναι εκτός της λογικής μας. Δεν τον θέλουμε.

— Σας θυμώνει η φυγή συγγραφέων με τους οποίους έχετε συνεργαστεί;

Δεν είναι ευχάριστο. Αλλά μερικές φορές μπορεί εκατέρωθεν να έχει ολοκληρωθεί ο χρόνος της συνύπαρξης. Η έκδοση ενός βιβλίου είναι σαν αρραβώνας, κρατάει χρόνια με υποχρεώσεις εκατέρωθεν... Ποτέ δεν βγάζεις ένα βιβλίο και τελειώνεις με αυτό. Μετά πρέπει να το υποστηρίξεις τον επόμενο χρόνο, τα επόμενα δέκα χρόνια. Είναι μια συνειδητή δέσμευση που έχεις πάρει, είναι μέρος της δουλειάς. Με τα χρόνια, με κάποιους ανθρώπους κλείνει ο κύκλος. Πάντως, όπως και να το κάνεις, είναι διαζύγιο. Έχει στεναχώρια.

— Έχει γίνει «αρπαγή» συγγραφέα της Άγρας από άλλον οίκο;

Αρπαγή όχι. Έχει συμβεί, όμως, με έναν συγγραφέα που είχαμε συμφωνήσει και ετοιμάζαμε την έκδοση του βιβλίου του. Στη στροφή του δρόμου, μας τον αρπάξανε με μια πρόταση υψηλής προκαταβολής. Αρνηθήκαμε, για λόγους αρχής, να μπορούμε στον πλειστηριασμό. Με αυτή την έννοια, ναι, έχει συμβεί.

— Θα το χαρακτηρίζατε ανήθικο;

Σαν άχαρο παιχνίδι το βλέπω. Θεωρώ ότι ήμασταν τυχεροί τελικά. Εμείς ξεκινήσαμε με την πιστότητα, τη σχέση εμπιστοσύνης, θέλαμε και καταφέραμε να είναι ο εκδοτικός οίκος το σπίτι του συγγραφέα.

— Έχετε δείξει την έξοδο σε συγγραφέα;

Ναι. Όλα έχουν γίνει. Το θέμα είναι να μη γίνονται ασχήμιες. Να είναι πολιτισμένα τα διαζύγια. Το κακό είναι οι συγγραφείς που πρωτοεκδίδονται και μετά κάθε βιβλίο τους το βγάζουν σε διαφορετικούς οίκους. Θυμάμαι το παράδειγμα ενός συγγραφέα από την επαρχία που δεν δεχθήκαμε το χειρόγραφό του. Το δέχθηκε ένας εξαιρετικός συνάδελφος, το εξέδωσε και πήρε εγκωμιαστικές κριτικές. Στο δεύτερο βιβλίο του μεταγράφηκε και στο τρίτο ξανά. Εκεί τρελαίνεσαι. Και αυτός είναι μέτριος συγγραφέας, το πρώτο του βιβλίο είναι η μόνη αναλαμπή

του. Αυτό με στενοχωρεί για το συνάδελφο που τον ανέδειξε, τον έβγαλε από τα εκατοντάδες χειρόγραφα που φτάνουν κάθε χρόνο στον εκδοτικό οίκο.

— **Είστε επιχειρηματίας, κύριε Πετσόπουλε;**

Βεβαίως. Από τη στιγμή που διοικώ μια επιχείρηση. Μπορεί βέβαια να τη διοικώ κάπως ιδιότυπα, αλλά είμαι επιχειρηματίας. Θα ήταν πιο λογικό, βέβαια, να διοικώ από το γραφείο αντί να περνάω τόσες μέρες στα ατελιέ και τα τυπογραφεία.

— **Το κέρδος είναι απαγορευμένη λέξη εδώ μέσα;**

Όχι, όχι. Απλώς δεν έχουμε πλουτίσει από αυτήν τη δουλειά.

— **Γιατί γίνετε εκδότης;**

Είναι μια καλή ερώτηση αυτή... Ήθελα από 19 χρονών να γίνω εκδότης έστω και ενός βιβλίου. Έτυχε να έχω γνωρίσει στα 16 τη Νανά Καλλιανέση και να πηγαίνω κάθε Σάββατο στον Κέδρο να μου δίνουν ένα βιβλίο να διαβάσω. Ήμουν από οικογένεια συντηρητικών τάσεων, ευκατάστατη, που έχασε τα λεφτά της εκείνη την εποχή. Έψαχνα να καταλάβω πράγματα γύρω από τον αριστερό χώρο. Πήγα στον Κέδρο να ζητήσω τα ταξίδια του Καζαντζάκη Στη Ρουσία και Στην Κίνα. Δεν τα είχανε, αλλά μου έδωσαν τον Εικοστό Αιώνα της Μέλπως Αξιώτη. Κάθε εβδομάδα πήγαινα μαζί με δυο τρεις φίλους και παίρναμε βιβλία. Μας σύστηναν στους συγγραφείς, τον Τσίρκα, τον Βάρναλη, που τους μαζευε και τους φρόντιζε η Καλλιανέση στο πατάρι του Κέδρου. Μετά γνώρισα τον Φίλιππο Βλάχο στα «Κείμενα», που στοιχειοθετούσε κιόλας. Με επηρέασε πάρα πολύ, είχε ένα στοιχείο βιβλιοφιλίας και αγάπης της τυπογραφίας και της αισθητικής του βιβλίου. Όντας από έναν χώρο μάχιμο αριστερό. Αυτό ήταν ένα ζήτημα που εξαρχής με απασχόλησε πολύ: Ένας χώρος της Αριστεράς που όταν τύπωνε συνήθως απεμπολούσε την αισθητική. Εκεί κόλλησα το μικρόβιο κατασκευής του βιβλίου. Από την άλλη, δεν γράφω ο ίδιος, δεν ζωγραφίζω, δεν είμαι φωτογράφος, απλά τα κείμενα και την ανάγνωση, αγαπώ τη ζωγραφική και τη φωτογραφία, αγαπώ την τυπογραφία, τον κόσμο των τυπογράφων, την κατασκευή και την επιμέλεια του βιβλίου. Τι άλλο θα μπορούσα να κάνω στη ζωή μου; Μου δίνεται η δυνατότητα να έχω στα χέρια μου και να επεξεργάζομαι και να δίνω μορφή στις δημιουργίες των άλλων.

— **Η αισθητική ήταν από τότε βασικό ζητούμενό σας;**

Εξαρχής. Ξεκίνησα 25 χρονών και τότε είτε δεν εκδίδονταν τα βιβλία που θέλαμε είτε έβγαιναν χάλια, όσον αφορά στη μετάφραση και την τυπογραφία. Εν γένει κακοποιημένα. Θέλαμε να βγάλουμε βιβλία που αντιπροσώπευαν την αισθητική μας, τις λογοτεχνικές και πολιτικές απόψεις μας. Πολλές φορές μιλούσαμε για την πολιτική μέσα από το λογοτεχνικό επιχείρημα. Θέταμε ως πολιτικό ζήτημα την αισθητική στο χώρο του βιβλίου.

— **Σε ποια ηλικία άρχισε η σχέση σας με το βιβλίο; Με ποια αναγνώσματα;**

Διάβαζα σε τρεις γλώσσες από παιδί. Η άμεση επαφή με τα βιβλία σε τρεις γλώσσες ήταν το καλύτερο πανεπιστήμιο. Πήγαινα στο Κολλέγιο Αθηνών και κάναμε Άμλετ στη Δευτέρα Γυμνασίου και στην Πέμπτη Γυμνασίου Βασιλιά Ληρ. Μεγάλο κέρδος θεωρώ επίσης την ανάγνωση του Καζαντζάκη στην πρώτη εφηβεία.

— Και σήμερα;

Δοκίμασα να τον ξαναδιαβάσω και δεν διαβάζεται με τίποτα. Υπάρχει ένας αφόρητος φολκλορισμός της γλώσσας που είναι απολύτως απωθητικός. Γι' αυτό έχω την εντύπωση ότι διαβάζεται καλύτερα ο Καζαντζάκης στα γαλλικά ή τα αγγλικά. Στη μετάφραση, όπου χάνεται το κακό φολκλόρ της γλώσσας. Παρ' όλα αυτά, η ρώσικη σαλάτα που κάνει με μηδενισμό, νιτσεϊσμό, χριστιανισμό, μαρξισμό, βουδισμό και το φολκλόρ σου ανοίγει κόσμους - δεν σου τους κλείνει. Όταν τελειώσεις την καζαντζακική παιδική περιπέτεια, ανοίγεις προς όλες τις κατευθύνσεις.

— Τα βιβλία που σας καθόρισαν ποια είναι;

Εκεί που άλλαξε ο κόσμος όλος είναι στα 18, όταν διάβασα τα Γραπτά ή Προσωπική Μυθολογία του Εμπειρικού και την τριλογία του Τσίρκα. Μου άλλαξαν τη ματιά προς τον κόσμο.

— Ποιες αγάπες καθορίζουν την Άγρα;

Έχω πολλές εμμονές, και όχι μόνο αναγνωστικές... Μια είναι ο Εμπειρικός, μια άλλη ο Καββαδίας. Είναι τα κείμενα περί ζωγραφικής με τα οποία ασχοληθήκαμε από νωρίς. Η έκδοση του Ντυσάμπ, που είχαμε κάνει το '90, εξαντλήθηκε μόλις τώρα. Να, είναι βιβλία που κάποια στιγμή τελειώνουν σχεδόν από φυσικό θάνατο. Τα πρώτα μας βιβλία φέτος αφορούσαν στη ζωγραφική. Μόλις κυκλοφόρησε μια έντονη κριτική που κάνει ο ιστορικός τέχνης Νίκος Χατζηνικολάου απέναντι στο Ελ Γκρέκο του Σμαραγδή για τον τρόπο που αντιμετωπίζει τη ζωγραφική και το ζωγραφικό φαινόμενο στον κινηματογράφο. Με ενδιαφέρει το στοιχείο της κριτικής και της παρέμβασης που μπορεί να είναι και πολιτικού τύπου, αλλά μέσα από αισθητικά φαινόμενα.

— Άλλες εμμονές σας;

Οι εμμονές προχωράνε και ανανεώνονται. Πάντα υπάρχει μια εμμονή με την ερωτογραφία. Μεγάλη. Εκδώσαμε τότε τα κείμενα του Μπατάιγ, τον Μεγάλο Ανατολικό του Εμπειρικού, αυτά έχουν καθορίσει την Άγρα. Τώρα τα Χριστούγεννα βγάλαμε την πρώτη πλήρη έκδοση του Κάμα Σούτρα με όλα τα κείμενα, γλωσσάρια, με πλούσια εικονογραφία. Η ιστορία του ματιού του Μπατάιγ ήταν το τέταρτο βιβλίο της Άγρας. Ήταν η εποχή των απαγορεύσεων, είχε βγει το Εγχειρίδιο του καλού κλέφτη του Πετρόπουλου, η Αυτοβιογραφία της Μπέτυ, μιας τραβεστί, και όλα είχαν απαγορευτεί και, όταν γινόταν αυτό, ξαφνικά πουλάγανε σαν τρελά. Εμείς παλέψαμε να μην απαγορευτεί το βιβλίο, γιατί δεν θέλαμε να κινηθεί η ερωτική λογοτεχνία μέσα από την απαγόρευση.

— Πιστεύετε ότι μπαίνουμε ξανά σε μια εποχή απαγορεύσεων;

Ξαναξεκινάει. Πιστεύω ότι σήμερα κάποια κείμενα του Εμπειρικού θα μπορούσαν να έχουν πρόβλημα. Είμαστε σε εποχή νεοσυντηρητισμού. Μαζί με τον Μπους και το Ιράκ επηρεάζονται και τα ήθη. Βρίσκουν ευκαιρίες, γίνεται η βέλγικη παιδεραστία και ξαφνικά δεν μπορείς να ακουμπήσεις τίποτα που να έχει να κάνει με εφηβικό ερωτισμό.

— Διαβάζετε από το ίντερνετ;

Δεν το χρησιμοποιώ. Πρέπει να τυπώσω για να διαβάσω. Και πάλι, τα printout τα διαβάζω σαν μάθημα, δεν μπορώ να πάρω καθαρή απόλαυση από αυτά. Παρ' όλα αυτά έχω το παράδειγμα ενός Γάλλου συναδέλφου που εκδίδει κυρίως δοκίμια. Πολλά του βιβλία είναι εξαφανισμένα από τα βιβλιοπωλεία, πουλάνε μέχρι 30 αντίτυπα το χρόνο. Όταν τα ανέβασε στο ίντερνετ, έφτασαν οι πωλήσεις τα 200 βιβλία το χρόνο.

— Θα βάλετε τα βιβλία της Άγρας στο ίντερνετ;

Ναι, αλλά δεν έχουμε ακόμη το μηχανισμό. Αλλά σαν απάντηση σ' αυτό που ρωτάτε, ναι, θέλουμε να το κάνουμε, να αρχίσουν να περνάνε τα βιβλία μας στο ίντερνετ. Τελικά, αντί να βλέπω κίνδυνο σε αυτό, βλέπω ενδιαφέρον. Δεν θα το περίμενε κανείς αυτό από εμάς, από τον πολυτονικό που χρησιμοποιούμε, πιστεύουν ότι είναι συντηρητική η Άγρα, όμως η αλήθεια είναι πως βρίσκεται στην αιχμή της τεχνικής. Την εποχή που ήμασταν από τους τελευταίους που τυπώναμε τα βιβλία σε τυπογραφείο με μέταλλο, την ίδια στιγμή χρησιμοποιούσαμε τις πιο προχωρημένες τεχνικές στις διτονικές εκτυπώσεις μαυρόασπρης φωτογραφίας. Το πρώτο βιβλίο που τυπώθηκε στην Ελλάδα χωρίς φιλμ, αλλά απευθείας από το ηλεκτρονικό αρχείο στον τσίγκο ήταν δικό μας, το Βιβλίο των Αγγέλων.

— Ποια βιβλία θα βάζατε πρώτα στο διαδίκτυο;

Θα έβαζα το Ζεμφύρα ή Το μυστικό της Πασιφάης του Εμπειρικού, τον Κρότο του χρόνου που είναι η τελευταία ποιητική συλλογή του Διονύση Καψάλη, θα έβαζα, για να δω πώς θα λειτουργούσε, το best seller μας Όταν έκλαψε ο Νίτσε. Μπορεί να έβαζα διάφορα δοκίμια από τους Τζίνα Πολίτη, Λίζυ Τσιριμώκου, Σάββα Μιχαήλ, ένα βιβλίο της Κατερίνας Μάτσα για το 18 ΑΝΩ και ένα αμιγώς πολιτικό. Το βιβλίο της Άντζελα Ντέιβις που μόλις βγάλαμε, έναν προβληματισμό για το σωφρονιστικό σύστημα και την πολιτική των ΗΠΑ ή την ελληνική έκδοση του «New Left Review».

Πηγή: <http://m.lifo.gr/>

Τόκιο: Το πρώτο ξενοδοχείο-βιβλιοθήκη του κόσμου

Το πρώτο ξενοδοχείο-βιβλιοθήκη είναι γεγονός. Δύο επιχειρηματίες στο Τόκιο που τους αρέσει να διαβάζουν ένα καλό βιβλίο πριν κοιμηθούν, σκέφτηκαν να κάνουν τον συνδιασμό.

Οι σχεδιαστές Makoto Tanijiri και Ai Yoshida είχαν την πρωτότυπη ιδέα να δημιουργήσουν στο 7ο ορόφο ενός κτιρίου στην Ιαπωνική πρωτεύουσα, μία μεγάλη βιβλιοθήκη με περίπου 1.700 βιβλία.

Το διαφορετικό, όμως, αυτής της βιβλιοθήκης είναι πως μερικά ράφια δεν έχουν βιβλία, αλλά κρεβάτια, όπου ο επισκέπτης θα μπορεί να κοιμάται ή να διαβάζει βιβλία.

Η τιμή ανά βράδυ θα είναι περίπου από 30 έως 50 ευρώ, ανάλογα με το μέγεθος των καταλυμάτων, ενώ στόχος των ιδιοκτητών είναι να γεμίσουν την βιβλιοθήκη με παραπάνω από 3.000 βιβλία.

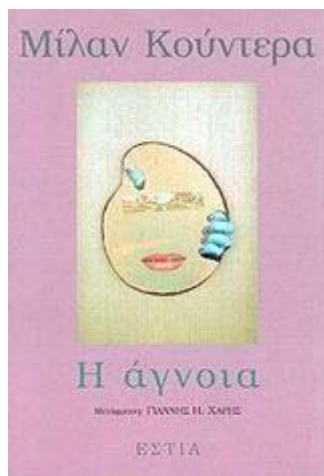
Πηγή: <http://itimes.gr/>

Λέσχες Ανάγνωσης ΒΙΒΛΙΟΤΡΟΠΙΟ/ΔΙΑ-ΛΟΓΟΣ

Μέλη του Δικτύου Λεσχών "Ανάγνωσις"

Τώρα διαβάζουμε

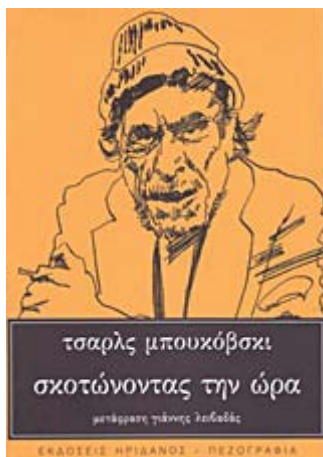
Βιβλιοτρόπιο

Η τυχαία συνάντηση μιας γυναίκας κι ενός άντρα στο ταξίδι του γυρισμού στη χώρα τους, έπειτα από είκοσι χρόνια ξενιτεμό. Η προσπάθεια να συνεχιστεί η ερωτική ιστορία τους, που είχε διακοπεί πριν καλά καλά αρχίσει, λίγο πριν μεταναστεύσουν, σε διαφορετική χώρα ο καθένας. Η αδυναμία να συναντηθούν οι διαφορετικές αναμνήσεις που διατηρεί ο ένας απ' τον άλλο. Ο ανέφικτος έρωτας, μαζί με την ανέφικτη επιστροφή στη γενέθλια γη. Οι πολιτικοί πρόσφυγες, οι αυτοεξόριστοι των ανατολικών χωρών, που άφηναν την πατρίδα τους χωρίς ελπίδα επιστροφής. Ο αγώνας τους να ριζώσουν στον ξένο τόπο. Η απόπειρα για τη «μεγάλη επιστροφή», μετά την απροσδόκητη κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, σε μια άγνωστη όμως πια χώρα, ανάμεσα σε άγνωστους πια ανθρώπους. Ο Οδυσσέας, που «είκοσι ολόκληρα χρόνια μόνο την επιστροφή του σκεφτόταν. Αλλά μόλις γύρισε, κατάλαβε κατάπληκτος πως η ζωή του, όλη η ουσία της ζωής του, το κέντρο της, ο θησαυρός της, βρισκόταν εκτός Ιθάκης, στα είκοσι χρόνια της περιπλάνησής του. Και τον θησαυρό αυτό τον είχε χάσει, και μόνο ιστορώντας θα μπορούσε να τον ξαναβρεί».

Κανείς όμως δεν ενδιαφέρεται ν' ακούσει. Ο εκπατρισμένος που επιστρέφει και περιμένει να τον ρωτήσουν, να του πουν «λέγε», για να ιστορήσει τη ζωή του στα χρόνια της απουσίας του και να ξαναδέσει έτσι το κομμένο νήμα με το παρελθόν. Αλλά αυτό το «λέγε» δεν το ακούει από κανέναν. Το νήμα θα μείνει κομμένο. Η άγνοια, ίσως το συγκινητικότερο μυθιστόρημα του Μίλαν Κούντερα, είναι παράλληλα ένα δοκίμιο γύρω από το οντολογικό πρόβλημα της αυτοεξορίας, του εκπατρισμού, και της εσωτερικής πλέον σήμερα ξενιτιάς, ένα δοκίμιο γύρω από τη νοσταλγία και τη μνήμη, που ορίζουν την πεπερασμένη ζωή του ανθρώπου, μια ζωή παγιδευμένη για πάντα από την «ηλικία της άγνοιας».

Διά-Λογος

Ήμουν παιδί ακόμα, με πιάνεις, και ήμουν εκεί... καθόμουν στον ίδιο χώρο με τον Σινκλέρ Λιούις... του πήγαν ένα μπουκάλι κρασί και εκείνος και οι γυναίκες που ήταν μαζί του σερβιρίστηκαν. Ήταν εκεί, μπροστά μου, ο Μπιγκ Ρεντ. Μου φαινόταν απίστευτο. Δεν ήθελα να φανώ ενοχλητικός. Προσπάθησα να κοιτάζω αλλά δεν γινόταν. Ήμουν ολομόναχος εκεί. Είχα μαζί μου ένα σημειωματάριο και φαινόταν ότι έγραφα ένα πραγματικό σενάριο με όλα αυτά. Το απεχθανόμουν όμως. Είχε κάμποσες λευκές σελίδες. Έκοψα μία και κατευθύνθηκα προς τον Σινκλέρ Λιούις... " Ο Σινκλέρ Λιούις αντέδρασε λες και δεν ήμουν εκεί. Αγνόησε το χαρτί που κρατούσα στο χέρι μου και συνέχισε να συζητά σε μια από τις γυναίκες... " Τον άτιμο", είπα. " Γύρισα ξανά στο τραπέζι μου και ξανασκέφτηκα όλο το σκητικό από την αρχή. Όσο το σκεφτόμουν τόσο πιο άσχημα ένιωθα. Ο Μπιγκ Ρεντ με είχε αφήσει άναυδο. Φώναξα τον σερβιτόρο και πλήρωσα. Τότε πήγα ξανά στο τραπέζι του Λιούις. Με κοίταξε και του είπα. " Άκουσε ρε μπάσταρδε, έχουμε εκδοθεί και οι δύο στον ίδιο εκδότη. Ίσως ο κύριος Ρένκιν θα ήταν καλό να μάθει πόσο μαλάκας είσαι!"...

ΒΙΒΛΙΟΤΡΟΠΙΟ

ΛΕΣΧΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

ΑΝ το διάβασμα είναι για σας
μια ανεξάντλητη πηγή ευχαρίστησης...

ΑΝ πιστεύετε ότι το διάβασμα
δεν είναι κατ' ανάγκη μια μοναχική υπόθεση...

ΑΝ αυτό που νιώθετε διαβάζοντας
θέλετε να το μοιραστείτε και με άλλους...

Γίνετε μέλος σε μια από τις Λέσχες Ανάγνωσης
που λειτουργούν στη Λεμεσό.

ή

Βρείτε κι άλλα άτομα που αγαπούν το διάβασμα και συγκροτείστε μια ομάδα, τα μέλη της
οποίας θα συγκεντρώνονται μια φορά το μήνα και θα συζητούν γύρω από το βιβλίο που έχουν
επιλέξει να διαβάσουν.

Για περισσότερες πληροφορίες ως προς τον τρόπο συγκρότησης και λειτουργίας μιας Λέσχης Ανάγνωσης μπορείτε να
απευθυνθείτε στο Δίκτυο Λεσχών «Ανάγνωσης».

Παντελής Μάκη, τηλ: 99 667599
e-mail: pmakis@cytanet.com.cy
www.bibliotropio.blogspot.com

Αντώνης Κουντούρης, τηλ: 99 346424
e-mail: : a_c_kountouri@hotmail.com

Κατερίνα Βοσκαρίδου, τηλ: 99 526772
e-mail: pyrion@primehome.com
www.pyrion.blogspot.com

Με τη στήριξη

